

PATĒRIŅŠ

2016.gada jūlijs
pēc jūnija aptaujas datiem

„Baltic International Bank Latvijas barometra” apraksts

„Baltic International Bank Latvijas barometrs” ir Latvijas iedzīvotāju noskaņojuma, viedokļu un attieksmes pret dažādiem sociāliem, ekonomiskiem u.c. jautājumiem pētījums, kurš ietver arī dažādu sfēru pazīstamu ekspertu vērtējumu un cēloņsakarību analīzi.

„Baltic International Bank Latvijas barometrs” tiek veidots katru mēnesi, un tajā tiek pēfītas konkrētā brīža aktuālākās norises. Paralēli katrā no aptaujām sabiedrībai tiek uzdots arī indikatoru jautājumu kopums, kas norāda uz vispārējā sabiedrības noskaņojuma izmaiņām.

Dati tiek iegūti SKDS Latvijas pastāvīgo iedzīvotāju aptaujā, veicot tiešās intervijas respondentu dzīves vietās. Ar stratificētās nejaušās izlases metodi katru mēnesi tiek aptaujāti ne mazāk kā 1000 respondenti vecumā no 18 līdz 74 gadiem visā Latvijā. Izlase ir reprezentatīva attiecībā pret ģenerālo kopumu. Pētījuma statistiskā kļūda kopējiem atbilžu sadalījumiem nepārsniedz + / - 3% robežas.

„Baltic International Bank Latvijas barometra” satura rādītājs

Informācija par „Baltic International Bank Latvijas barometru”	2
I DAĻA - INDIKATORI	
Kopējais sabiedrības noskaņojums	4
Tagadnes un nākotnes vērtējums	4
Kopējās situācijas attīstības vērtējums	5
Latvijas ekonomikas stāvokļa vērtējums	6
Ģimenes materiālā stāvokļa vērtējums	9
Iespēju atrast labu darbu vērtējums	11
Valdības darba vērtējums	12
II DAĻA - PATĒRIŅŠ	
Naudas tērēšanas un ietaupīšanas paradumi	14
Patēriņa paradumu raksturojums	17
Būtiska informācija, izvēloties produktu	17
Uzskati par Latvijā ražotiem produktiem	18
III DAĻA - EKSPERTU KOMENTĀRI PAR PĒTĪJUMA REZULTĀTIEM	
Dana Erciņa–Užāne, Valts Kalniņš, Pēteris Krīgers, Noris Krūzītis, Diāna Lapkis, Andris Lauciņš, Pēteris Leiškalns, Lija Luste, Daina Paula, Ieva Strode.....	20
PIELIKUMI	
Aptaujas tehniskā informācija	26
Aptaujā izmantotā anketa.....	27

„Baltic International Bank Latvijas barometra” vajadzībām veiktās aptaujas tehniskā informācija

Aptaujas dati iegūti pētījumu centra SKDS Latvijas pastāvīgo iedzīvotāju aptaujā laika posmā no 04.06.2016. līdz 15.06.2016. Ar stratificētās nejaušās izlases metodi, veicot tiešās intervijas respondentu dzīves vietās, tika aptaujāti 1003 respondenti vecumā no 18 līdz 74 gadiem visā Latvijā.

I DAĻA – INDIKATORI

„Baltic International Bank Latvijas barometra” galvenie rezultāti

Saskaņā ar 2016.gada jūnijā veiktā pētījuma rezultātiem iedzīvotāju noskaņojums, salīdzinot ar maiju, ir pasliktinājies. Kritiskāk ir vērtēta gan Tagadne (nokrities par pieciem punktiem), gan Nākotne (nokrities par vienu punktu). Pazeminājušies arī visi pētījumā analizētie apakšindeksi, un visdramatiskāk pasliktinājies ir Valdības darba vērtējums (kritums par 12 punktiem).

- 29% aptaujāto Latvijas iedzīvotāju 2016.gada jūnijā atzīmēja, ka situācija **Latvijā kopumā attīstās** pareizā virzienā (maijā: 31%). To, ka situācija attīstās nepareizi, norādīja 50% (maijā: 52%). Kopējās situācijas attīstības vērtējuma indekss mēneša laikā ir nedaudz pazeminājies no -21 līdz -22.

- Lūgti novērtēt **pašreizējo Latvijas ekonomikas stāvokli**, tikai 2% to atzina par labu (maijā: 5%). Par sliktu ekonomikas stāvokli uzskatīja 53% respondentu (maijā: 46%). Salīdzinot ar 2016.gada maiju, jūnijā pašreizējā Latvijas ekonomikas stāvokļa vērtējuma indekss ir samazinājies (maijā: -26, jūnijā: -32).

- Kopumā 11% respondentu atbildēja, ka, viņuprāt, **Latvijas ekonomikas situācija šobrīd** uzlabojas (maijā: 12%). Uz situācijas pasliktināšanos norādīja 32% (maijā: 31%). 2016.gada jūnijā Latvijas ekonomikas stāvokļa izmaiņu virziena indekss ir nedaudz pasliktinājies (maijā: -19, jūnijā: -21).

- Vērtējot, kas **notiks ar Latvijas ekonomiku pēc gada**, optimistiskas prognozes pauda 15% aptaujāto Latvijas iedzīvotāju (maijā: 18%). Pretējās domās bija 21% respondentu (maijā: 22%). Latvijas ekonomikas stāvokļa attīstības prognozes indekss mēneša laikā ir nedaudz samazinājies (maijā: -3, jūnijā: -4).

- Pozitīvi **savas ģimenes pašreizējo materiālo stāvokli** vērtēja 12% respondentu (maijā: 14%). Kritisku attieksmi pret ģimenes finansiālo situāciju pauda 32% pētījuma dalībnieku (maijā: 30%). Salīdzinot ar 2016.gada maiju, jūnijā pašreizējā ģimenes materiālā stāvokļa vērtējuma indekss ir samazinājies (maijā: -11, jūnijā: -14).

- Lūgti prognozēt, kā **gada laikā būs mainījusies viņu ģimenes materiālā situācija**, 20% respondentu uzskatīja, ka tā būs uzlabojusies (maijā: 21%), bet 11% - ka pasliktinājusies (maijā: 11%). Jāpiebilst, ka ģimenes materiālā stāvokļa attīstības prognozes indekss mēneša laikā ir samazinājies (maijā: +6, jūnijā: +4).

Mēneša laikā notikušās izmaiņas (05.2016.-06.2016.)	
KOPĒJIE INDEKSI	izmaiņas punktos
Kopējā noskaņojuma INDEKSS	↓ -4
Tagadnes vērtējuma INDEKSS	↓ -5
Nākotnes vērtējuma INDEKSS	↓ -1
APAKŠINDEKSI	izmaiņas punktos
Kopējās situācijas attīstības vērtējums	↓ -1
Pašreizējā ekonomikas stāvokļa vērtējums	↓ -6
Latvijas ekonomikas stāvokļa izmaiņu vērtējums	↓ -2
Latvijas ekonomikas stāvokļa attīstības prognozes	↓ -1
Pašreizējā ģimenes materiālā stāvokļa vērtējums	↓ -3
Ģimenes materiālā stāvokļa attīstības prognozes	↓ -2
Darba izredžu vērtējums	↓ -5
Valdības darba vērtējums	↓ -12

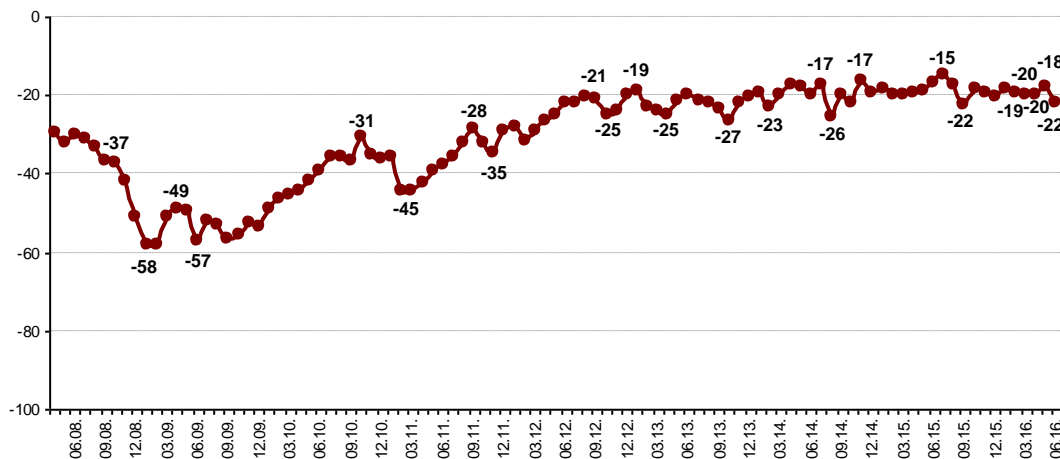
Tabulā attēlotas mēneša laikā notikušās izmaiņas (starpība punktos) "Baltic International Bank Latvijas barometra" ietvaros mērītajos indeksos. Visi indeksi var svārstīties no +100 (visi vērtējumi pozitīvi) līdz -100 (visi vērtējumi negatīvi).

- Kopumā 7% aptaujāto Latvijas iedzīvotāju 2016.gada jūnijā bija apmierināti ar **iespējām Latvijā atrast labu darbu** (maijā: 9%). Kritiski izredzes Latvijā tikt pie laba darba vērtēja 62% (maijā: 59%). Darba izredžu vērtējuma indekss mēneša laikā ir pazeminājies no -36 līdz -41.

- 2016.gada jūnijā apmierināti ar **valdības darbu** bija 14% respondentu (maijā: 23%), bet kritiski noskaņoti - 78% (maijā: 69%). Valdības darba vērtējuma indekss ir krities no -33 maijā līdz -45 jūnijā.

Kopējais sabiedrības noskaņojums

Kopējā noskaņojuma INDEKSS

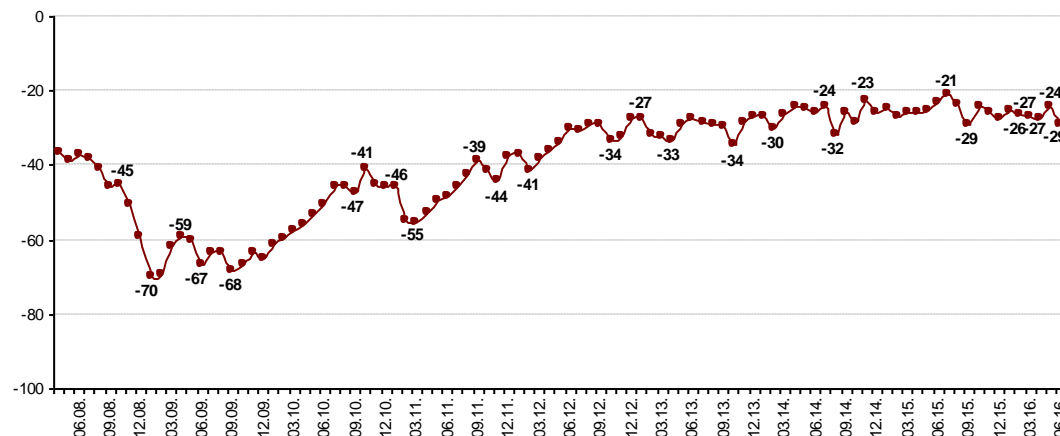

Visi respondenti

Saskaņā ar „Baltic International Bank Latvijas barometra” rezultātiem 2016.gada jūnijā iedzīvotāju noskaņojums ir pasliktinājies: Kopējā noskaņojuma indekss ir samazinājies no -18 maijā līdz -22 jūnijā.

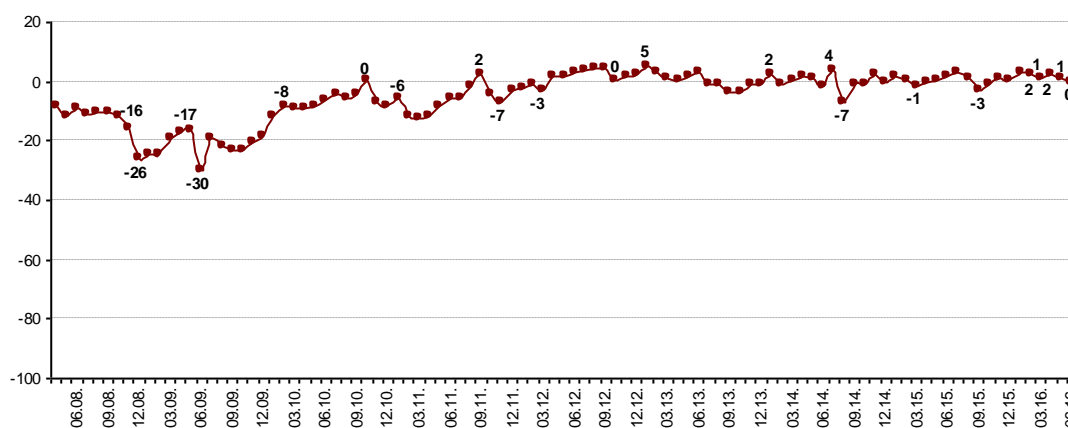
Tagadnes un nākotnes vērtējums

Tagadnes vērtējuma INDEKSS

Visi respondenti

Nākotnes vērtējuma INDEKSS

Visi respondenti

Kritiskāki vērtējumi 2016.gada jūnijā sniegti arī Tagadnei un Nākotnei. Tagadnes vērtējuma indekss ir samazinājies par pieciem punktiem (no -24 līdz -29), bet Nākotnes vērtējuma indekss – par vienu punktu (no +1 līdz 0).

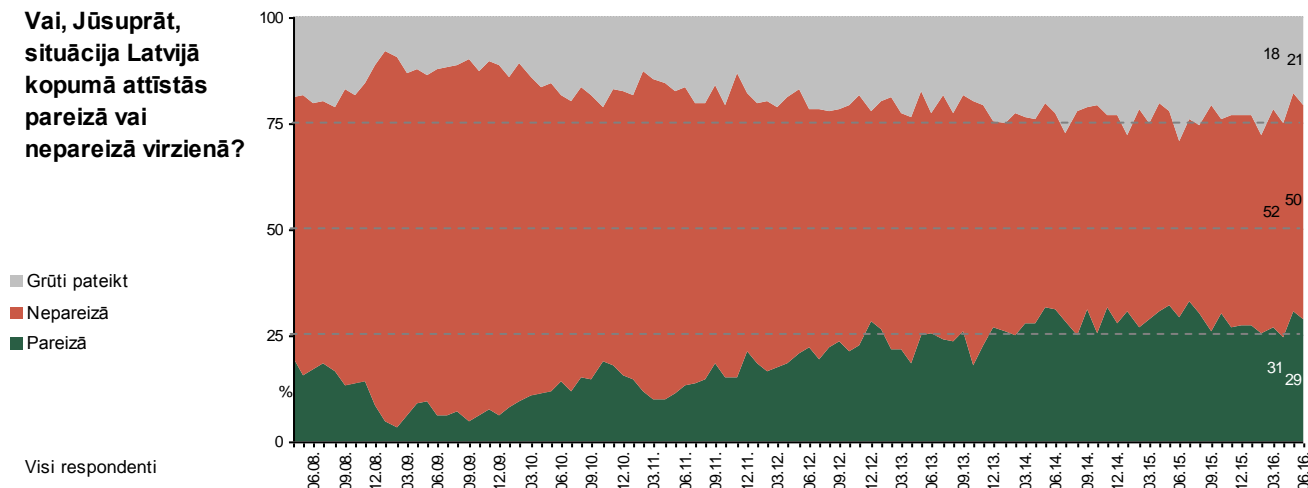
Kopējā noskaņojuma indekss ir aprēķināts, balstoties uz „Baltic International Bank Latvijas barometrā” iegūtajiem rādītājiem par iedzīvotāju attieksmi pret kopējo situāciju Latvijā, valdības darbu, ekonomikas stāvokli un tā attīstības tendencēm, darba iespējām, kā arī iedzīvotāju materiālā stāvokļa pašvērtējumu. Kopējā noskaņojuma indekss ir iegūts no 8 apakšindeksiem, kas detalizētāk analizēti tālāk materiālā. Indekss var svārstīties no +100 (visi vērtējumi pozitīvi) līdz -100 (visi vērtējumi negatīvi).

Tagadnes vērtējuma indekss tiek aprēķināts kā vidējais rādītājs no 6 apakšindeksiem (kopējās situācijas attīstības vērtējuma, pašreizējā ekonomikas stāvokļa vērtējuma, ekonomikas stāvokļa izmaiņu virziena, pašreizējā ģimenes materiālā stāvokļa vērtējuma, darba izredžu vērtējuma un valdības darba vērtējuma indeksa).

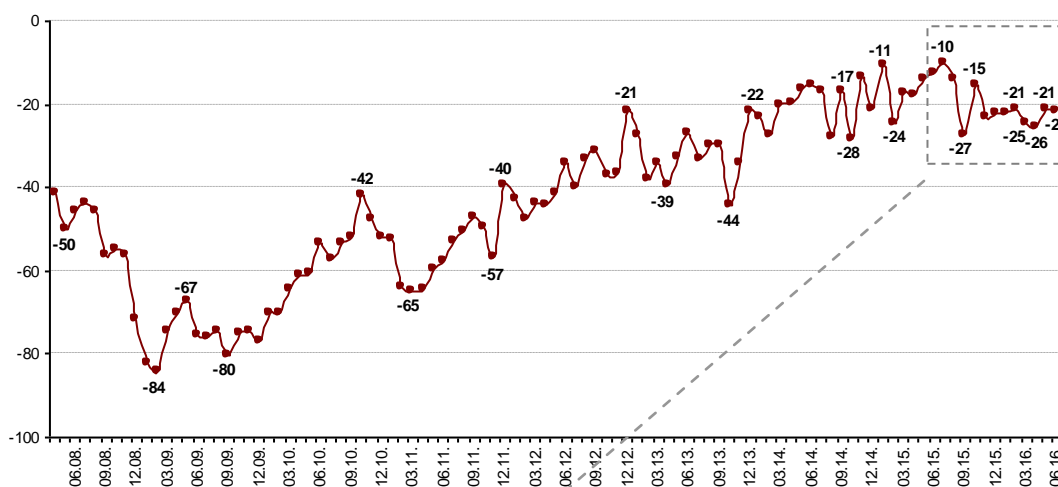
Nākotnes vērtējuma indekss tiek aprēķināts kā vidējais rādītājs no 2 apakšindeksiem (Latvijas ekonomikas stāvokļa attīstības prognozes un ģimenes materiālā stāvokļa attīstības prognozes).

Kopējās situācijas attīstības vērtējums

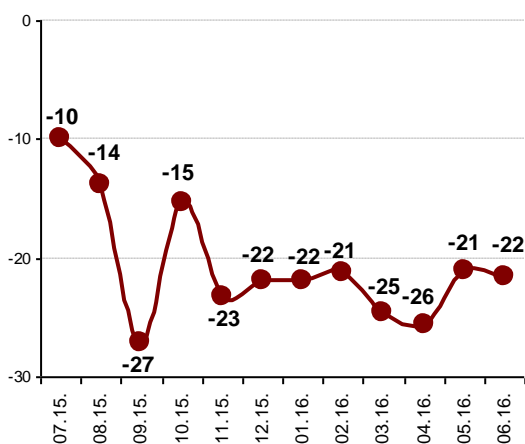
Vai, Jūsaprāt, situācija Latvijā kopumā attīstās pareizā vai nepareizā virzienā?

Kopējās situācijas attīstības vērtējuma INDEKSS

Kopējās situācijas attīstības vērtējuma INDEKSS (07.2015.-06.2016.)

Pētījuma dati liecina, ka 29% aptaujāto Latvijas iedzīvotāju 2016.gada jūnijā norādīja, ka situācija Latvijā attīstās pareizā virzienā (majā: 31%). Viedokli, ka situācija attīstās nepareizi, pauda 50% (majā: 52%). Kopējās situācijas attīstības vērtējuma indekss mēneša laikā ir nedaudz pazeminājies (majā: -21, jūnijā: -22).

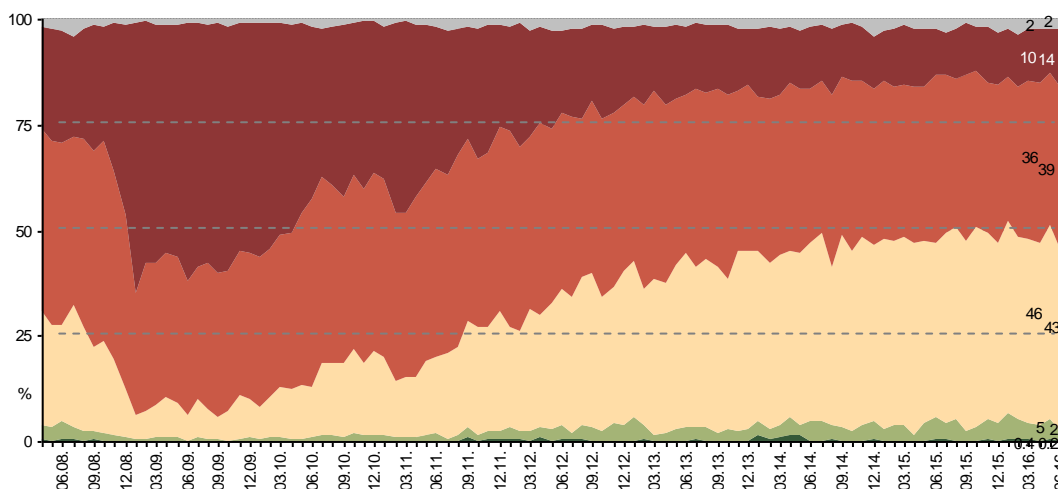
Latvijas ekonomikas stāvokļa vērtējums

Pašreizējā Latvijas ekonomiskā stāvokļa vērtējums

Kā Jūs novērtētu pašreizējo Latvijas ekonomikas stāvokli? Vai, Jūsaprāt, tas ir...

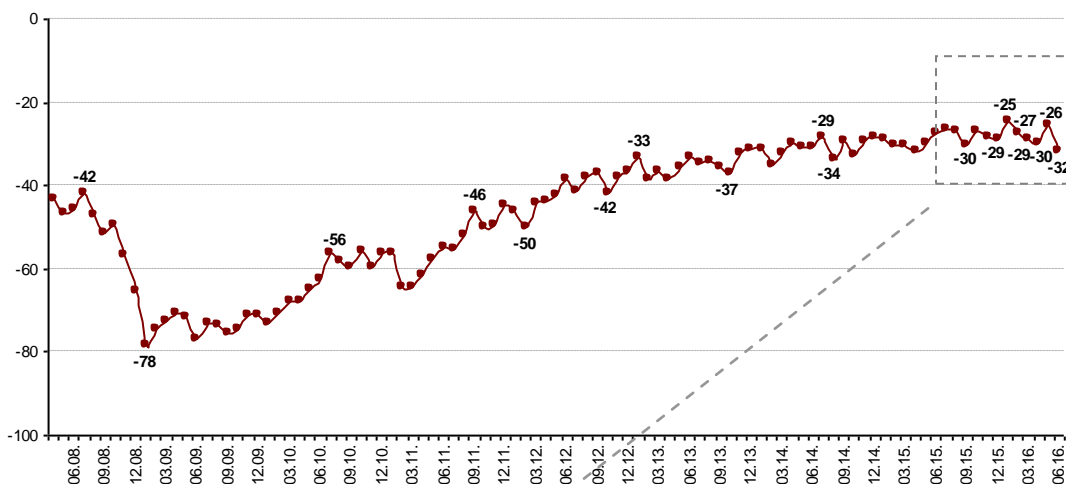
- Grūti pateikt
- Ļoti slikts
- Drīzāk slikts
- Viduvējs
- Drīzāk labs
- Ļoti labs

Visi respondenti

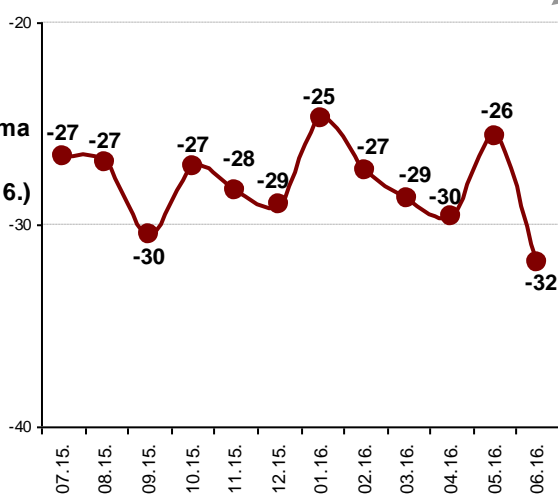
Pašreizējā ekonomikas stāvokļa vērtējuma INDEKSS

Visi respondenti

Pašreizējā ekonomikas stāvokļa vērtējuma INDEKSS (07.2015.-06.2016.)

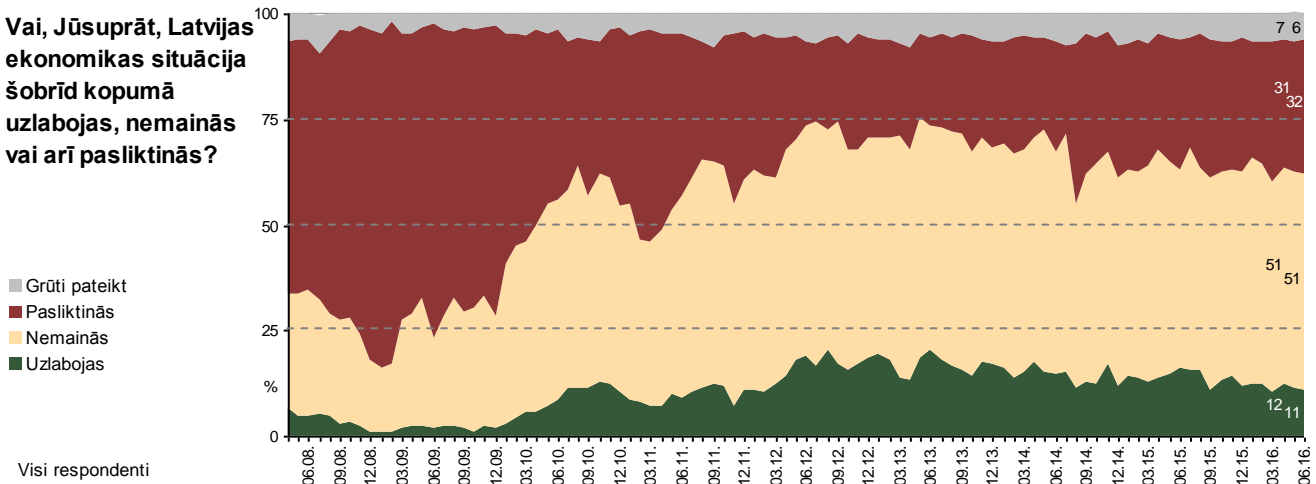
Visi respondenti

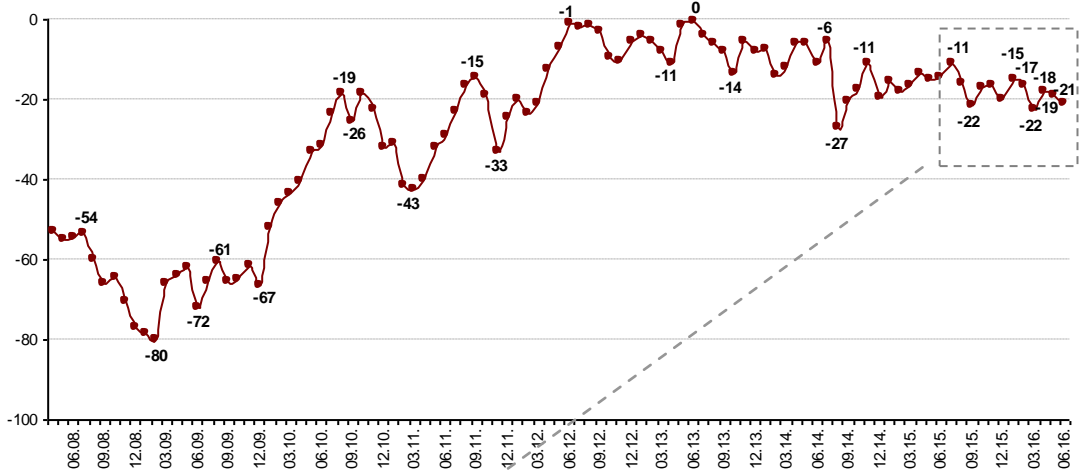
Mēneša laikā pasliktinājies pašreizējā Latvijas ekonomikas stāvokļa vērtējums: indekss ir krities no -26 līdz -32. Kopumā tikai 2% 2016.gada jūnijā pašreizējo Latvijas ekonomikas stāvokli uzskatīja par labu (maiņā: 5%). Negatīvi ekonomikas stāvokli vērtēja 53% respondentu (maiņā: 46%). To, ka ekonomikas stāvoklis ir vērtējams kā „viduvējs”, atzīmēja 43% pētījuma dalībnieku (maiņā: 46%).

Latvijas ekonomikas stāvokļa izmaiņu vērtējums

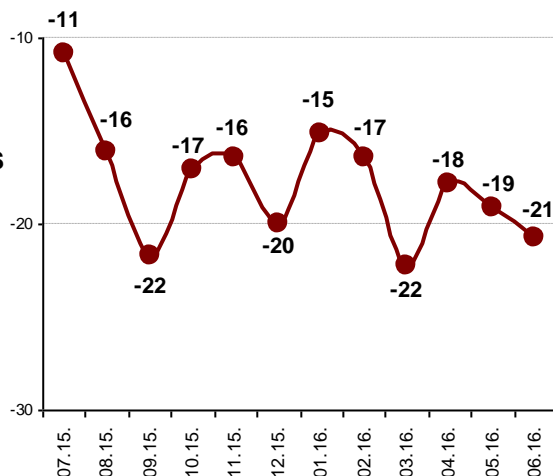
Vai, Jūsaprāt, Latvijas ekonomikas situācija šobrīd kopumā uzlabojas, nemainās vai arī pasliktinās?

Latvijas ekonomikas stāvokļa izmaiņu virziena INDEKSS

Latvijas ekonomikas stāvokļa izmaiņu virziena INDEKSS (07.2015.-06.2016.)

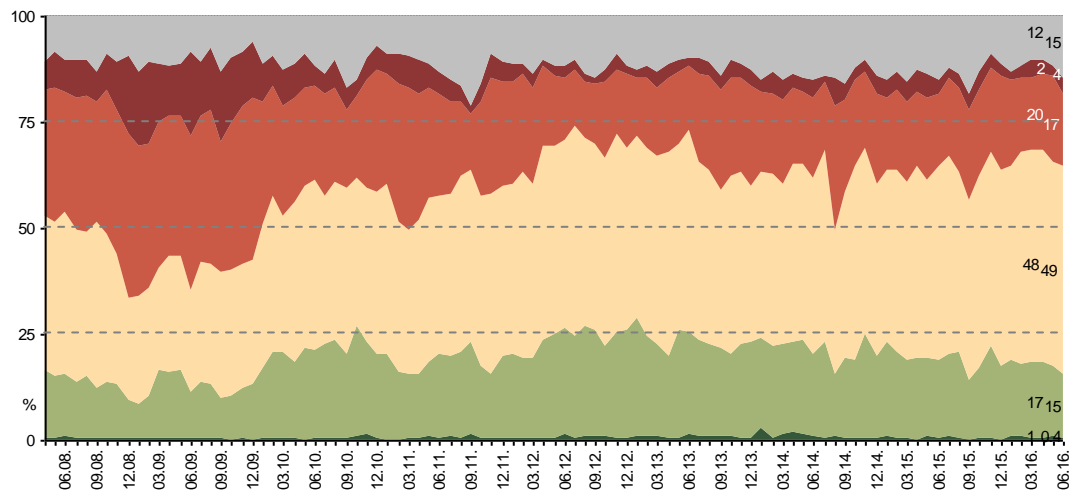

Lūgti novērtēt Latvijas ekonomikā notiekošās izmaiņas, 11% respondentu atbildēja, ka ekonomikas situācija šobrīd uzlabojas (majā tā domāja 12%). To, ka situācija, viņuprāt, pasliktinās, atzina aptuveni trešdaļa (32%) (majā: 31%). Uzskatu, ka ekonomikas situācija nemainās, puda 51% respondentu (majā: 51%). Salīdzinot 2016.gada jūnija aptaujas datus ar maija rezultātiem, jāsecina, ka mēneša laikā Latvijas ekonomikas stāvokļa izmaiņu virziena indekss ir nedaudz pasliktinājies (majā: -19, jūnijā: -21).

Latvijas ekonomikas stāvokļa attīstības prognoze

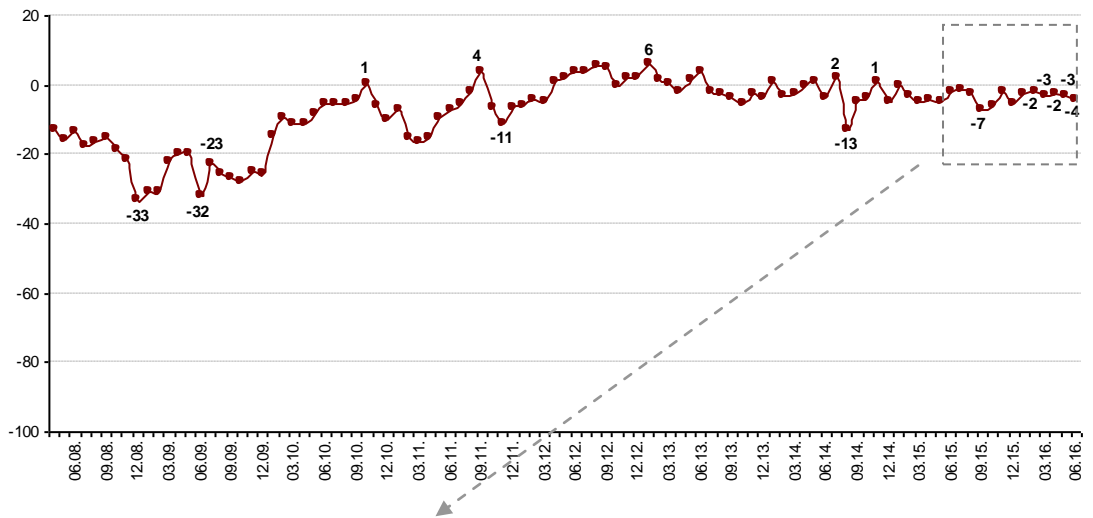
Domājot par Latvijas ekonomikas stāvokli pēc 12 mēnešiem, vai, salīdzinot ar pašreizējo situāciju, tas, Jūsuprāt, visdrīzāk būs...

- Grūti pateikt
- Ievērojami pasliktinājies
- Drīzāk pasliktinājies
- Nebūs mainījies
- Nedaudz uzlabojies
- Ievērojami uzlabojies

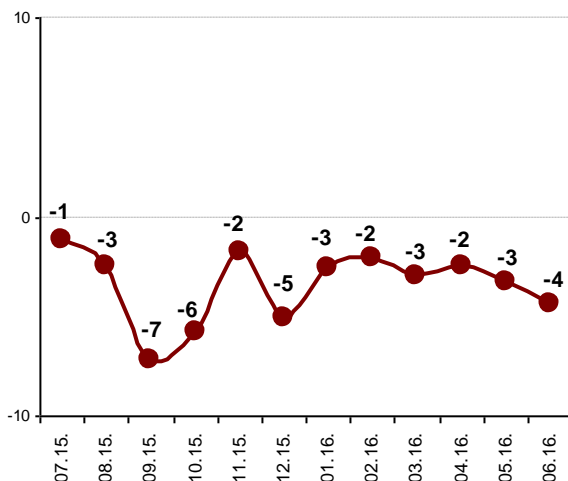
Visi respondenti

Latvijas ekonomikas stāvokļa attīstības prognozes INDEKSS

Visi respondenti

Latvijas ekonomikas stāvokļa attīstības prognozes INDEKSS (07.2015.-06.2016.)

Visi respondenti

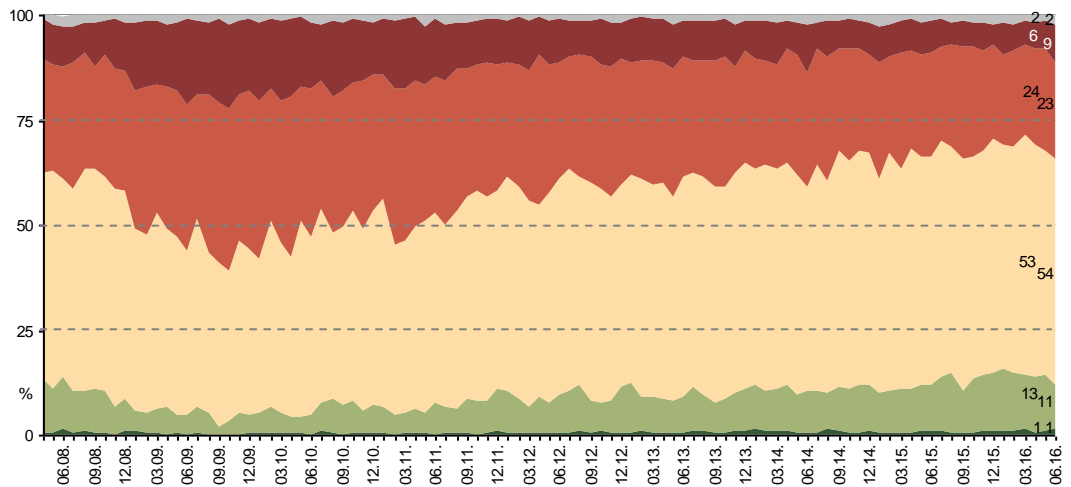
Kopumā 15% aptaujāto Latvijas iedzīvotāju 2016.gada jūnijā atbildēja, ka, viņuprāt, Latvijas ekonomikas situācija pēc gada būs uzlabojusies (maiņā: 18%). Situācijas pasliktināšanos prognozēja 21% aptaujas dalībnieku (maiņā: 22%). Vairākums (49%) respondentu uzskatīja, ka gada laikā Latvijas ekonomikas stāvoklis nemainīsies (maiņā: 48%). 2016.gada maija un jūnija aptauju datu salīdzinājums liecina, ka mēneša laikā Latvijas ekonomikas stāvokļa attīstības prognozes indekss ir nedaudz samazinājies (maiņā: -3, jūnijā: -4).

Ģimenes materiālā stāvokļa vērtējums

Pašreizējā ģimenes materiālā stāvokļa vērtējums

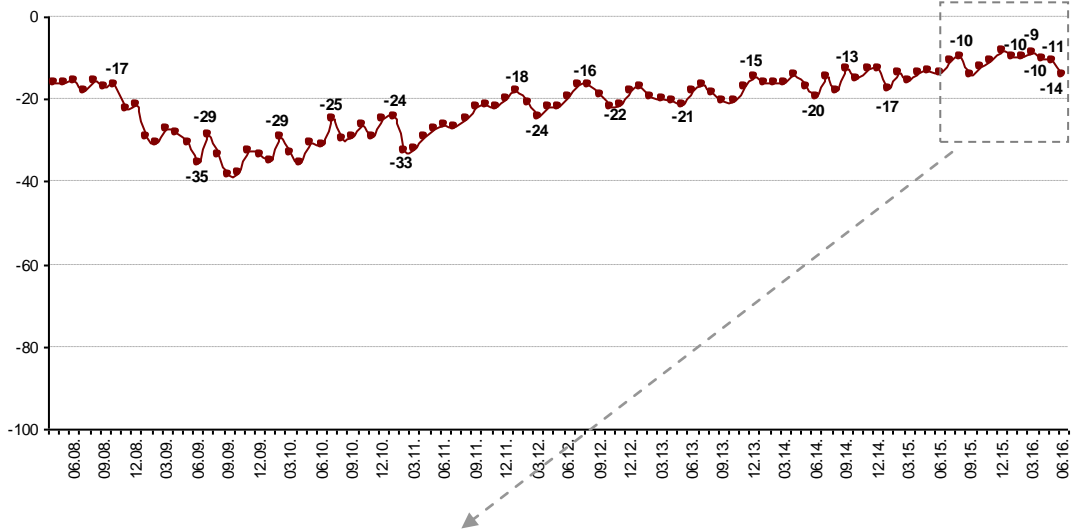
Kā Jūs novērtētu savu/ savas ģimenes pašreizējo materiālo stāvokli? Vai, Jūsaprāt, tas ir...

- Grūti pateikt
- Loti slikts
- Drīzāk slikts
- Viduvējs
- Drīzāk labs
- Loti labs

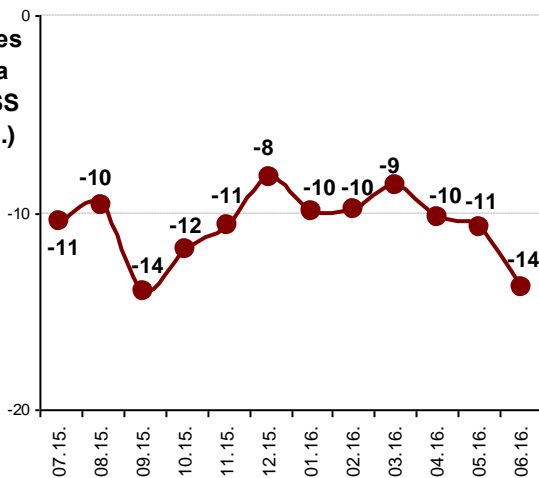
Visi respondenti

Pašreizējā ģimenes materiālā stāvokļa vērtējuma INDEKSS

Visi respondenti

Pašreizējā ģimenes materiālā stāvokļa vērtējuma INDEKSS (07.2015.-06.2016.)

Visi respondenti

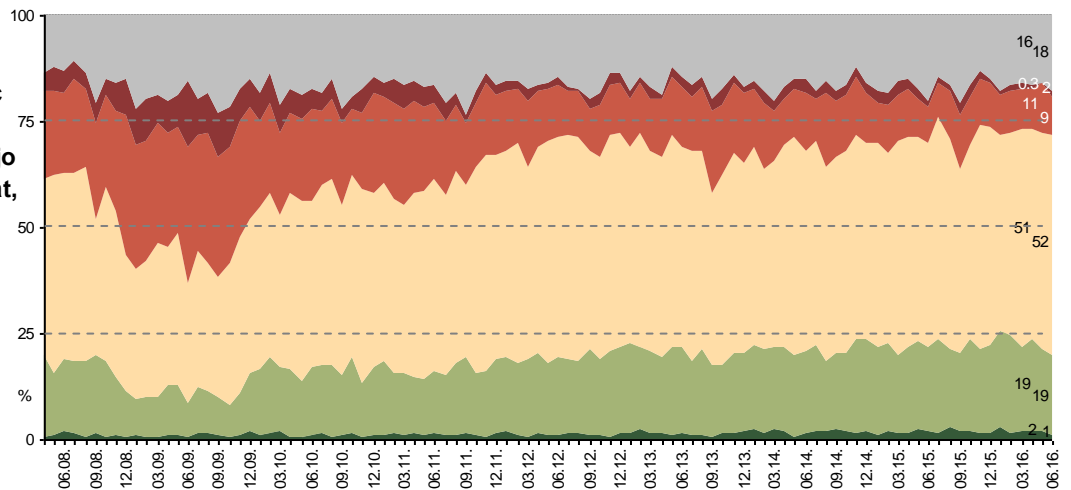
Vērtējot savas ģimenes pašreizējo materiālo situāciju, 2016.gada jūnijā apmierināti ar to bija 12% respondentu (maijā: 14%). Neapmierinātību ar ģimenes materiālo situāciju puda 32% pētījuma dalībnieku (maijā: 30%), bet 54% aptaujāto Latvijas iedzīvotāju norādīja, ka situācija ir „viduvēja” (maijā: 53%). Salīdzinot ar 2016.gada maiju, jūnijā pašreizējā ģimenes materiālā stāvokļa vērtējuma indekss ir samazinājies (maijā: -11, jūnijā: -14).

Ģimenes materiālā stāvokļa attīstības prognoze

Domājot par Jūsu un Jūsu ģimenes materiālo stāvokli pēc 12 mēnešiem, vai, salīdzinot ar pašreizējo situāciju, tas, Jūsaprāt, visdrīzāk būs...

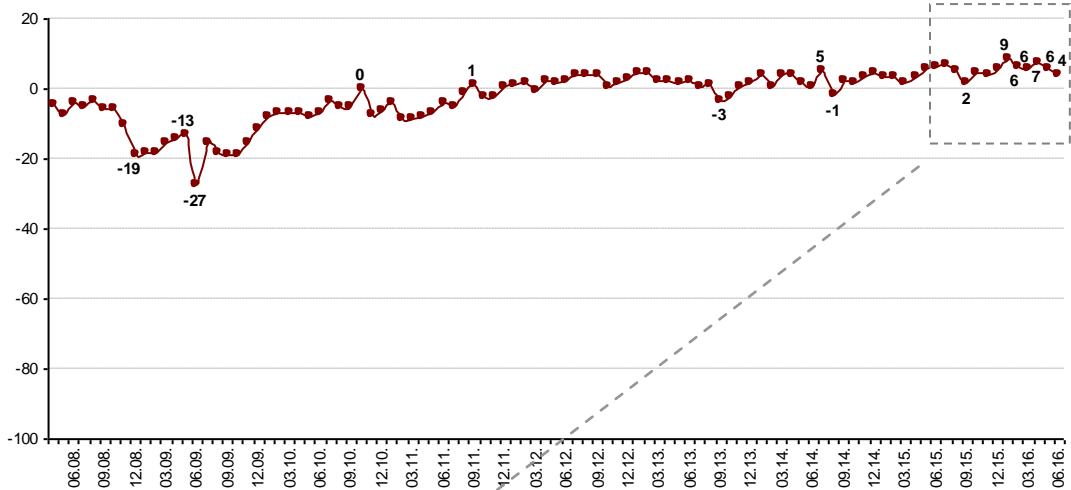
- Grūti pateikt
- Ievērojami pasliktinājies
- Drīzāk pasliktinājies
- Nebūs mainījies
- Nedaudz uzlabojies
- Ievērojami uzlabojies

Visi respondenti

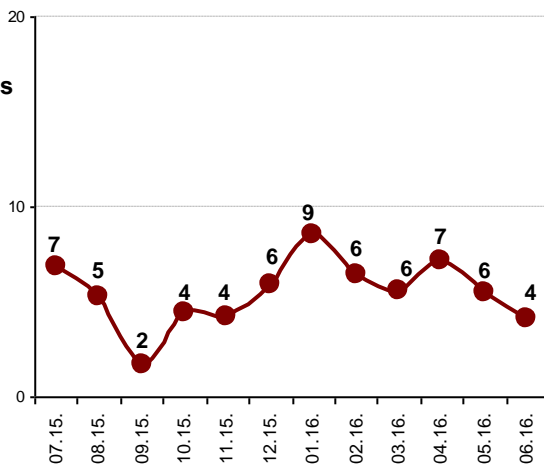
Ģimenes materiālā stāvokļa attīstības prognozes INDEKSS

Visi respondenti

Ģimenes materiālā stāvokļa attīstības prognozes INDEKSS (07.2015.-06.2016.)

Visi respondenti

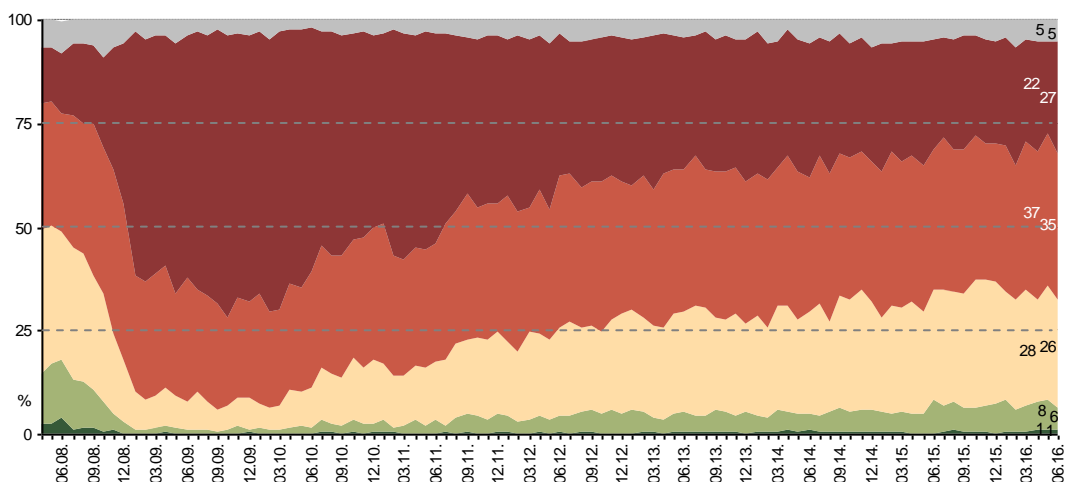
Prognozējot, kā gada laikā būs mainījies viņu ģimenes materiālā situācija, 20% respondentu uzskatīja, ka tā būs uzlabojusies (majā: 21%). Pretēju viedokli – ka situācija būs pasliktinājusies – pauda 11% respondentu (majā: 11%). Aptuveni puse (52%) aptaujāto norādīja, ka gada laikā ģimenes materiālā situācija nebūs mainījies (majā: 51%). Jāpiebilst, ka ģimenes materiālā stāvokļa attīstības prognozes indekss mēneša laikā ir samazinājies (majā: +6, jūnijā: +4).

Iespēju atrast labu darbu vērtējums

Kādas, Jūsaprāt, šobrīd kopumā ir iespējas Latvijā atrast labu darbu? Vai, Jūsaprāt, tās ir...

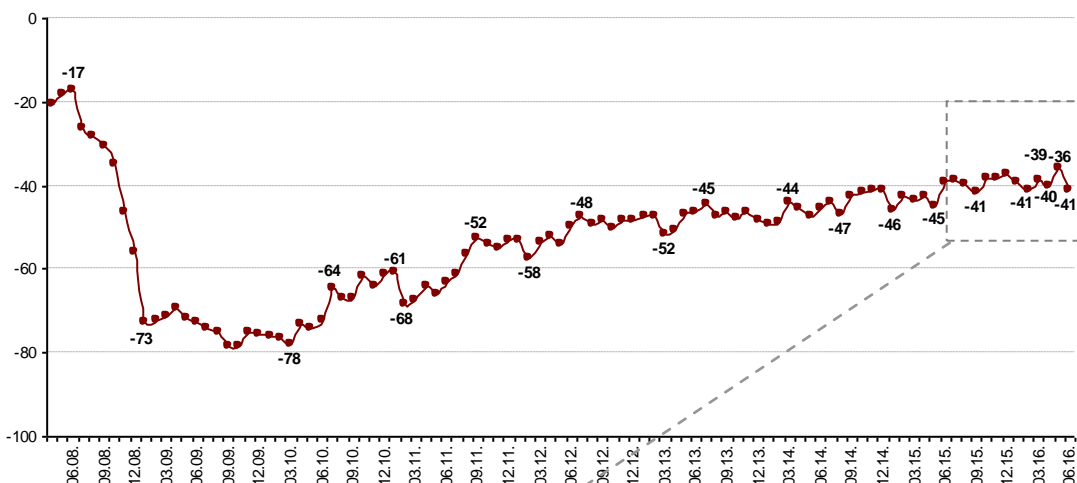
- Grūti pateikt
- Ļoti sliktas
- Drīzāk sliktas
- Viduvējas
- Drīzāk labas
- Ļoti labas

Visi respondenti

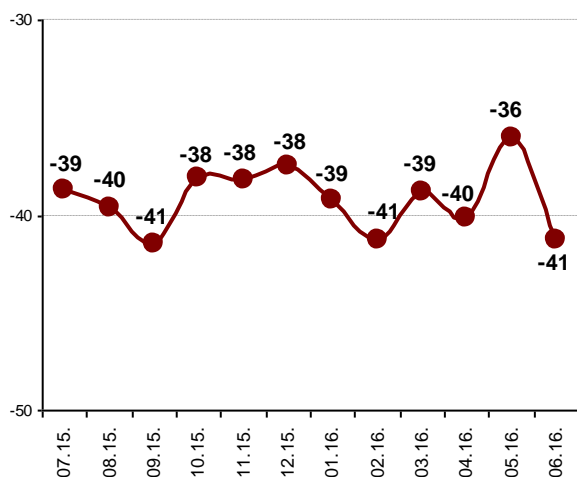
Darba izredžu vērtējuma INDEKSS

Visi respondenti

Darba izredžu vērtējuma INDEKSS (07.2015.-06.2016.)

Visi respondenti

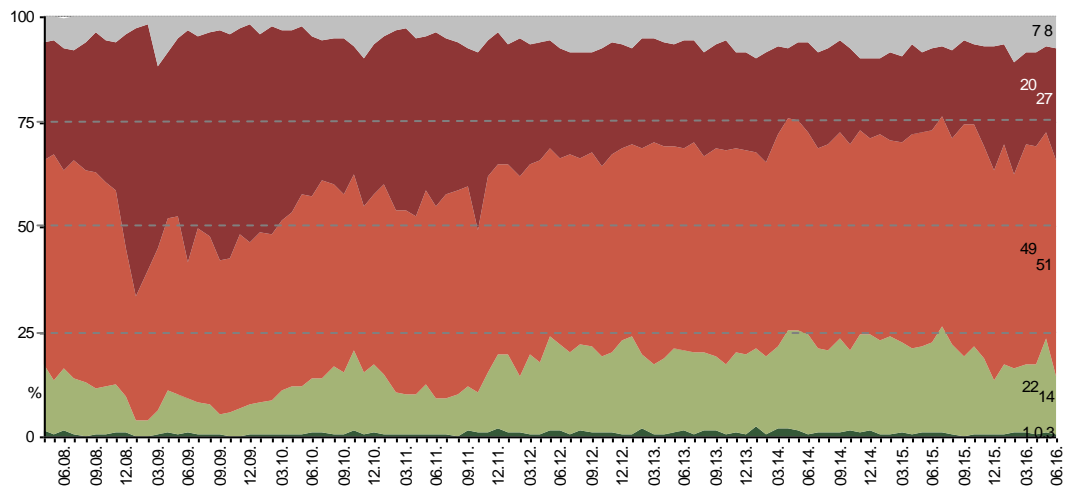

Vērtējot iespējas Latvijā atrast labu darbu, pozitīvi noskaņoti 2016.gada jūnijā bija 7% aptaujāto Latvijas iedzīvotāju (maijā: 9%). Kritisku vērtējumu sniedza 62% respondentu (maijā: 59%). Savukārt 26% uzskatīja, ka iespējas atrast labu darbu Latvijā ir „viduvējas” (maijā: 28%). Pēc kāpuma 2016.gada maijā, jūnijā Darba izredžu vērtējuma indekss atkal ir pazeminājies (no -36 maijā līdz -41 jūnijā).

Valdības darba vērtējums

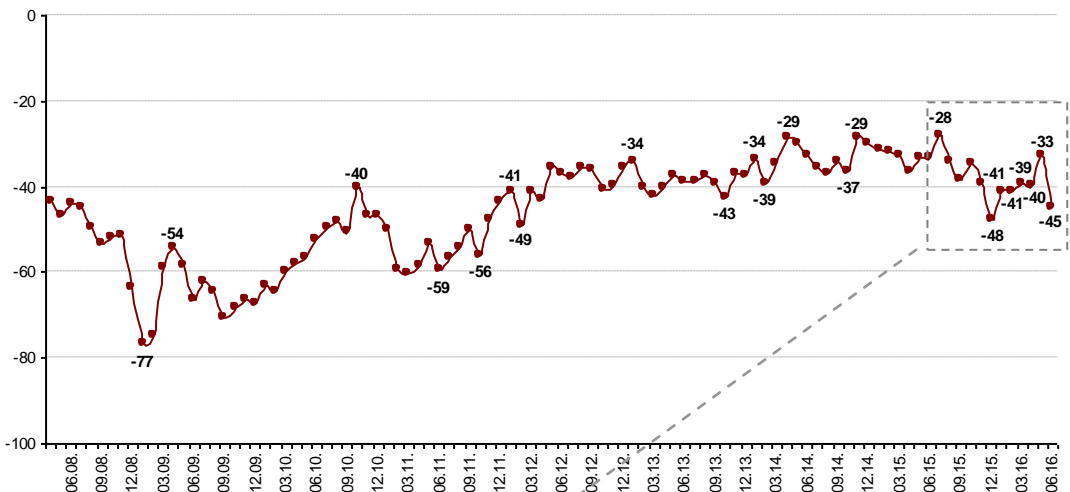
Kā Jūs šobrīd vērtējat Latvijas valdības darbu? Vai Jūs ar to esat...

- Grūti pateikt
- Pilnībā neapmierināts
- Drīzāk neapmierināts
- Drīzāk apmierināts
- Pilnībā apmierināts

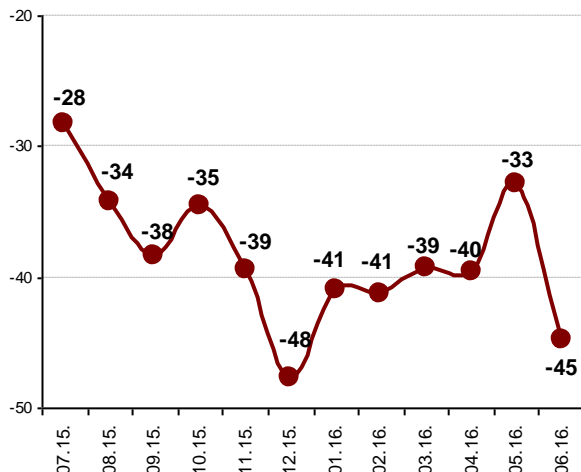
Visi respondenti

Valdības darba vērtējuma INDEKSS

Visi respondenti

Valdības darba vērtējuma INDEKSS (07.2015.-06.2016.)

Visi respondenti

Pēc kāpuma 2016.gada maijā jūnijā ir pasliktinājies arī Valdības darba vērtējums: indekss ir krities no -33 līdz -45 punktiem. Kopumā pozitīvu attieksmi pret valdības darbu pauda 14% respondentu (majā: 23%), bet negatīvu – 78% (majā: 69%).

II DAĻA - PATĒRIŅŠ

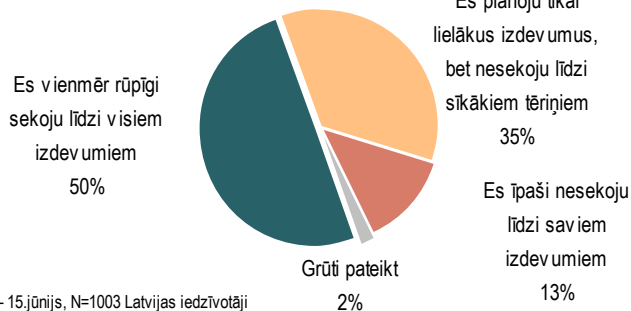
Galvenie rezultāti

2016.gada jūnijā veiktās aptaujas ietvaros respondentiem lūdza atbildēt uz jautājumiem, kas saistīti ar viņu naudas tērēšanas un preču iegādes paradumiem. Saskaņā ar aptaujas datiem puse pētījuma dalībnieku vienmēr rūpīgi seko līdzi visiem saviem tēriņiem, gandrīz tikpat bieži norādīts, ka, iegādājoties pirmās nepieciešamības preces, vienmēr tiek pievērsta uzmanība to cenām. No naudas taupīšanas veidiem par populārāko atzīta preču iegāde veikalos ar zemākām cenām, bet, raksturojot, kam visbiežāk tiek pārtērēts plānotais budžeta apjoms, respondenti visbiežāk minēja pārtikas preces.

- Raksturojot savus **naudas tērēšanas paradumus**, puse (50%) respondentu norādīja, ka vienmēr rūpīgi seko līdzi visiem izdevumiem, bet 35% atbildēja, ka plāno tikai lielākus izdevumus, bet neseko līdzi sīkākām tēriņiem. To, ka saviem izdevumiem īpaši neseko, atzina 13%. Jāpiebilst, ka 2016.gadā respondenti ievērojami retāk nekā pirms trīs gadiem atbildēja, ka rūpīgi seko līdzi saviem tēriņiem (2013.: 64%, 2016.: 50%).
- Lūgti norādīt, ko viņi dara, lai ietaupītu naudu, visbiežāk par **naudas taupīšanas paņēmieniem** atzītas iepirkšanās veikalos ar zemākām cenām (49%) un akciju gaidīšana, lai varētu nopirkt interesējošo produktu par zemāku cenu (45%). Jāatzīmē, ka 2016.gadā biežāk nekā pirms pieciem gadiem respondenti norādīja, ka gaida akcijas, lai nopirktu kāroto lētāk (2011.: 40%, 2016.: 45%), bet retāk atzina, ka iepērkas veikalos, kur ir zemākas cenas (2011.: 52%, 2016.: 49%).
- Visbiežāk (53%) aptaujātie Latvijas iedzīvotāji norādīja, ka **plānoto budžetu mēdz pārtērēt** pārtikas iegādei. Citas preces minētas ievērojami retāk. Jāpiebilst, ka 2016.gadā respondenti retāk nekā 2011.gadā atbildēja, ka nemēdz jūtami pārsniegt plānoto naudas apjomu kādu preču iegādei (2011.: 21%, 2016.: 16%).
- Jautāti, kā viņi visticamāk **izmantotu loterijā iegūtu lielu naudas laimestu**, visbiežāk respondenti atbildēja, ka iztērētu to mājāsaimniecības uzlabošanas vajadzībām (iegādātos jaunu īpašumu, izremontētu esošo) (54%).
- Kopumā 88% respondentu atbildēja, ka, iegādājoties pirmās nepieciešamības preces, viņi **pievērš uzmanību cenām** (t.sk. 53% „vienmēr pievērš uzmanību cenām”). To, ka cenām uzmanību nepievērš, atzina 10% pētījuma dalībnieku. 2013. un 2016.gada aptauju datu salīdzinājums liecina, ka 2016.gadā respondenti retāk nekā pirms trīs gadiem norādīja, ka „vienmēr pievērš uzmanību cenām”, iegādājoties pirmās nepieciešamības preces (2013.: 63%, 2016.: 53%).
- Visbiežāk par būtisku **informāciju, kurai tiek pievērsta uzmanība**, iegādājoties pārtikas produktus, atzīta informācija par to, vai produkts ir ražots Latvijā (41%) un vai tajā ir izmantots maz E-vielu (41%). Jāsecina, ka 2016.gadā retāk nekā pirms diviem gadiem aptaujas dalībnieki par būtisku sev uzskatījuši informāciju par to, vai produktā ir maz E-vielu (2014.: 47%, 2016.: 41%).
- Atbildot uz jautājumu, kāpēc, viņuprāt, **Latvijā ražotie pārtikas produkti ir dārgāki par importētajiem**, 40% respondentu pauda viedokli, ka Latvijā ražotājiem ir mazāks atbalsts, bet 38% uzskatīja, ka Latvijā ražotie produkti ir kvalitatīvāki. 2016.gadā biežāk nekā 2011.gadā atzīts, ka Latvijas ražoti pārtikas produkti ir dārgāki par importētajiem, jo Latvijā ražotājiem ir mazāks atbalsts (2011.: 32%, 2016.: 40%).

Naudas tērēšanas un ietaupīšanas paradumi

Kā Jūs raksturotu savus naudas tērēšanas paradumus?

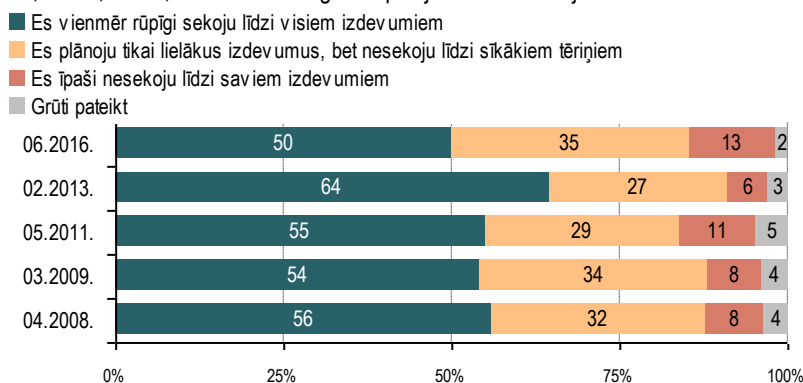

2016.gada 4.jūnijs - 15.jūnijs, N=1003 Latvijas iedzīvotāji

Lūgti raksturot savus naudas tērēšanas paradumus, puse (50%) aptaujāto Latvijas iedzīvotāju norādīja, ka vienmēr rūpīgi seko līdzīgi visiem izdevumiem. Nedaudz vairāk kā trešdaļa (35%) atbildēja, ka plāno tikai lielākus izdevumus, taču neseko līdzīgi sīkākām tērēšanām, bet 13% atzina, ka īpaši neseko līdzīgi saviem izdevumiem.

Kā Jūs raksturotu savus naudas tērēšanas paradumus?

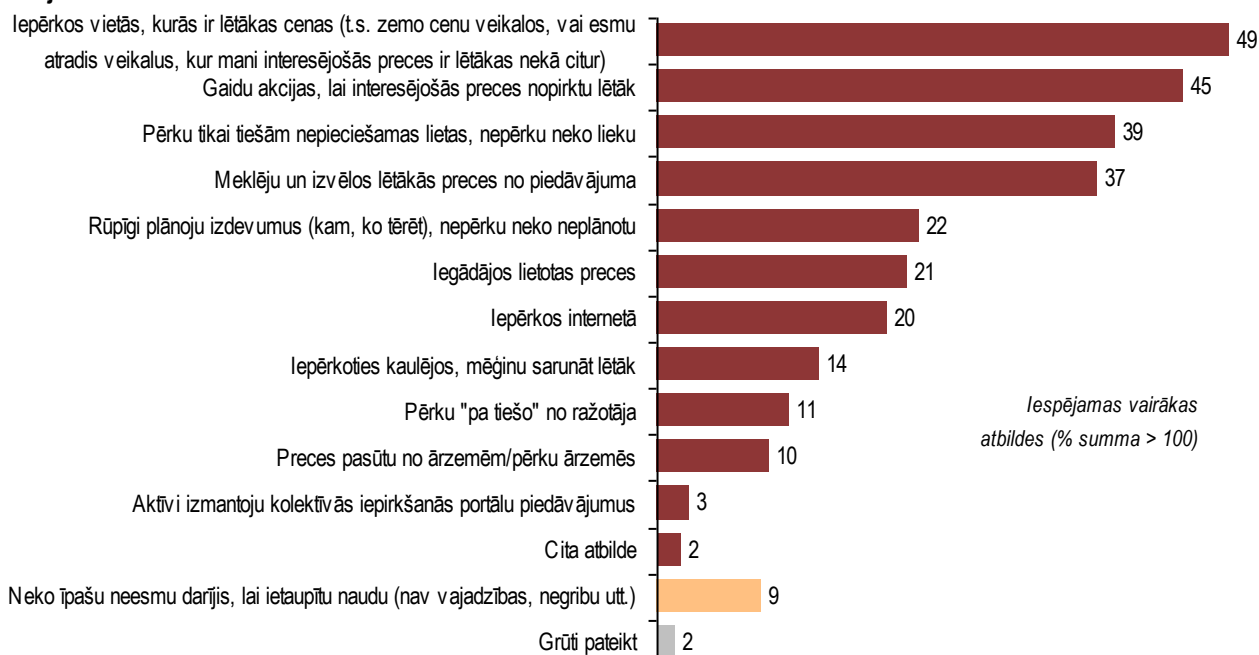
2008., 2009., 2011., 2013. un 2016.gada aptauju datu salīdzinājums

Visi respondenti

Salīdzinot 2013. un 2016.gada aptauju datus, vērojams, ka 2016.gadā respondenti ievērojami retāk atbildēja, ka rūpīgi seko līdzīgi saviem tērēšanām (2013.: 64%, 2016.: 50%), bet biežāk atzina gan to, ka plāno tikai lielākus izdevumus (2013.: 27%, 2016.: 35%), gan to, ka saviem izdevumiem īpaši līdzīgi neseko (2013.: 6%, 2016.: 13%).

Cilvēki mēdz izmantot dažādus paņēmienus, lai iepērkoties ietaupītu naudu. Domājot par pēdējiem 3 gadiem, kā rīkojaties Jūs?

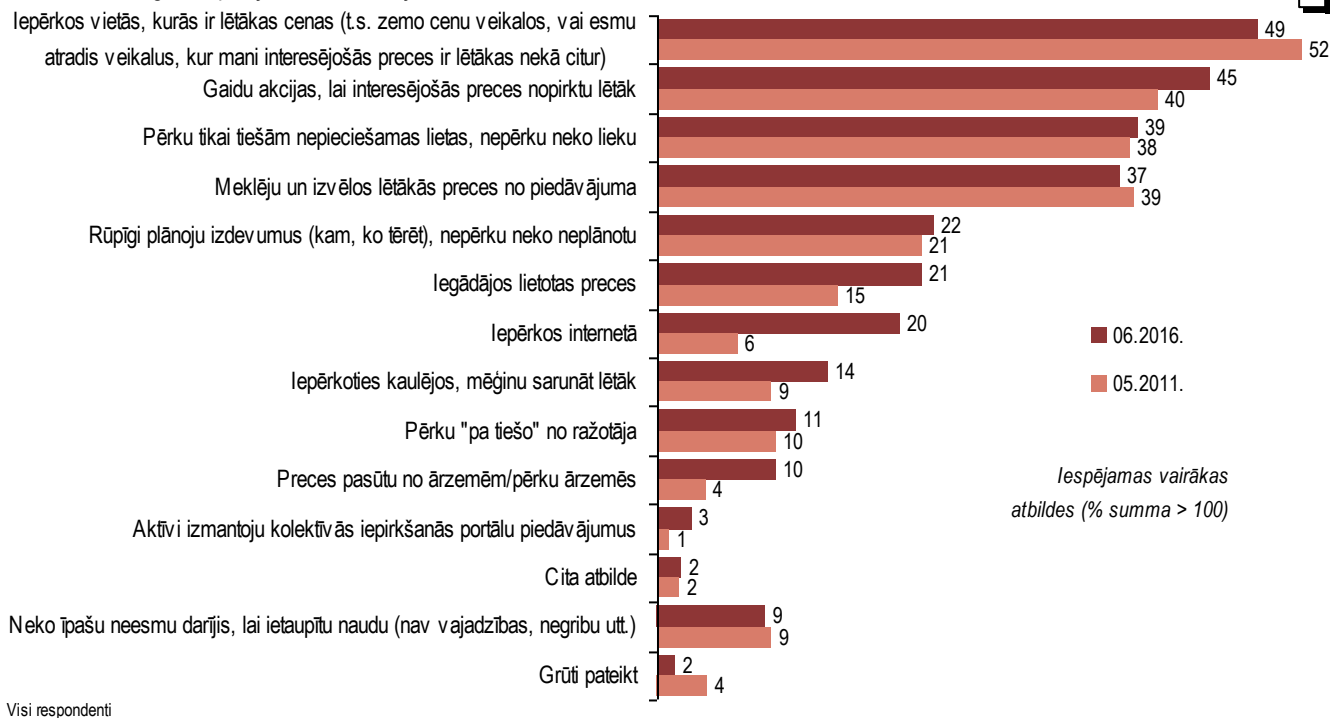
2016.gada 4.jūnijs - 15.jūnijs, N=1003 Latvijas iedzīvotāji

Iespējamās vairākas atbildes (% summa > 100)

Raksturojot savus naudas taupīšanas paņēmienus, visbiežāk respondenti norādīja, ka iepērkas vietās, kur ir lētākas cenas (49%) un ka gaida akcijas, lai interesējošās preces nopirktu lētāk (45%). Salīdzinoši bieži aptaujas dalībnieki atbildēja, ka pērku tikai nepieciešamas lietas, nepērku neko lieku (39%), kā arī meklē un izvēlas lētākās preces no piedāvājuma (37%). Citi atbilstoši varianti atzīmēti retāk.

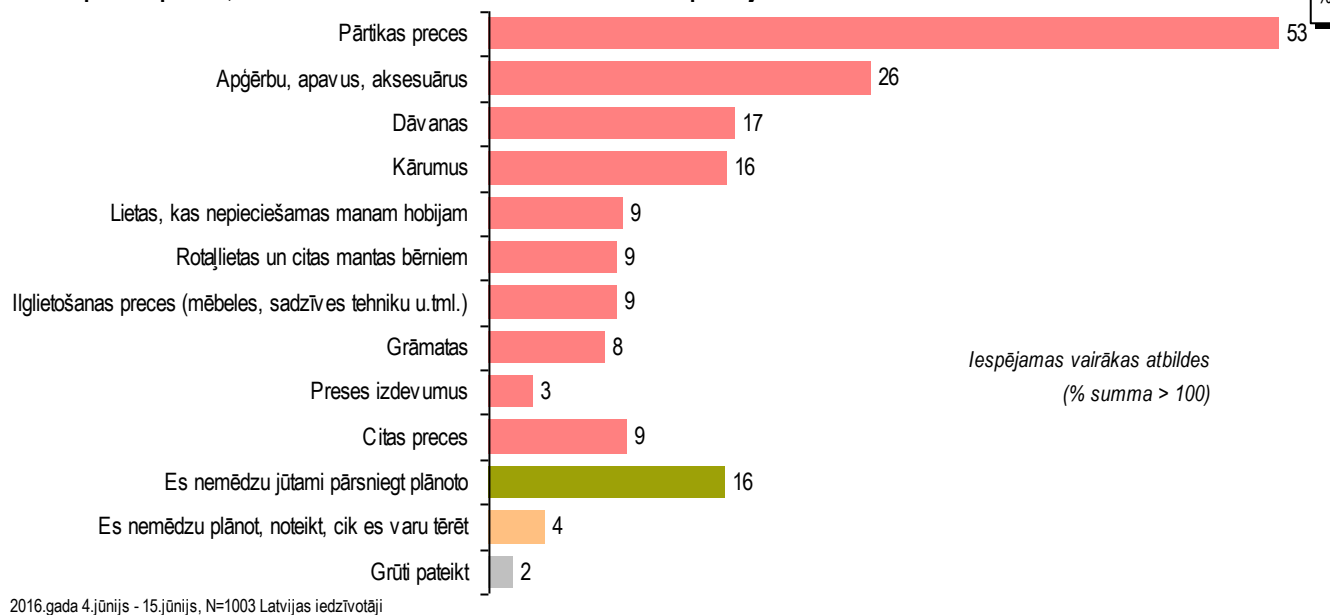
Cilvēki mēdz izmantot dažādus paņēmienus, lai iepērkoties ietaupītu naudu. Domājot par pēdējiem 3 gadiem, kā rīkojaties Jūs?

2011. un 2016.gada aptauju datu salīdzinājums

2011. un 2016.gada aptauju datu salīdzinājums liecina, ka 2016.gadā respondenti biežāk nekā pirms pieciem gadiem minēja tādus naudas taupīšanas paņēmienus kā akciju gaidīšana (2011.: 40%, 2016.: 45%), lietotu preču iegāde (2011.: 15%, 2016.: 21%), iepirkšanās internetā (2011.: 6%, 2016.: 20%) un kaulēšanās (2011.: 9%, 2016.: 14%). Savukārt nedaudz retāk 2016.gadā norādīts, ka pirkumi tiek veikti veikalos, kur ir lētākas cenas (2011.: 52%, 2016.: 49%).

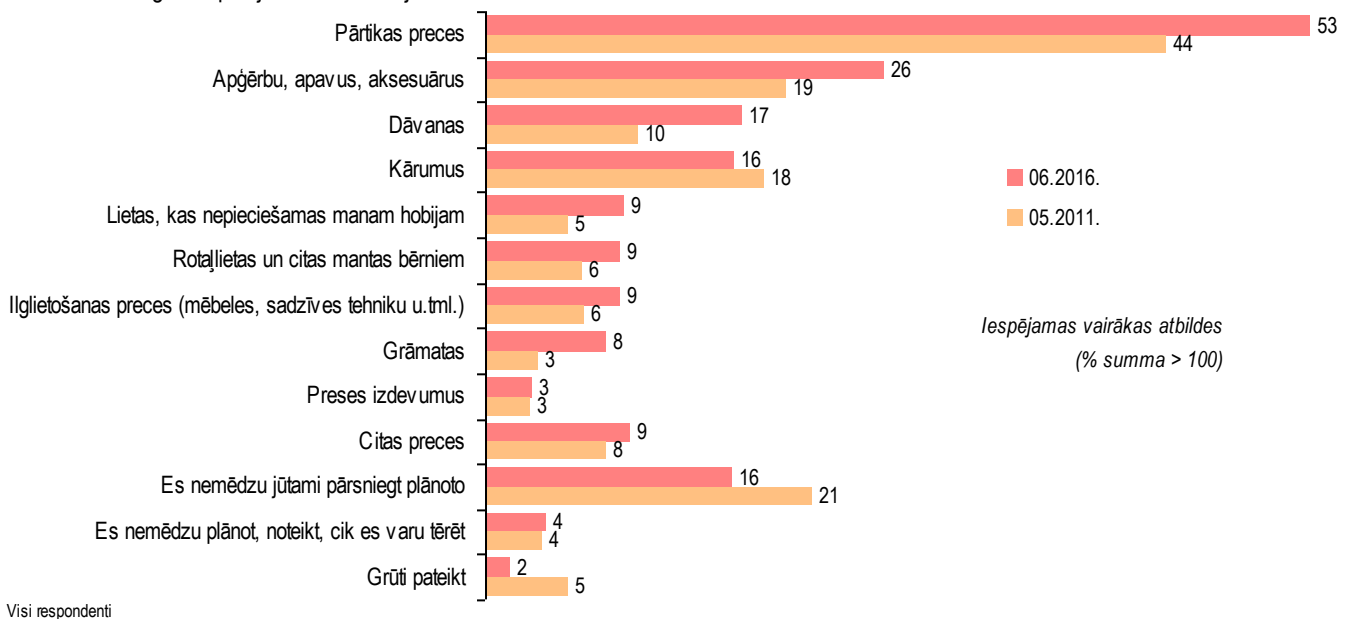
Kādas preces pērkot, Jūs mēdzat iztērēt vairāk naudas nekā esat plānojis?

Visbiežāk (53%) aptaujātie Latvijas iedzīvotāji norādīja, ka vairāk naudas, nekā bija plānojuši, mēdz iztērēt pārtikai. 26% norādīja, ka mēdz pārtērēt naudu apģērbiem, apaviem, aksesuāriem, 17% - dāvanām, 16% - kārumiem. Citas preces nosauca ne vairāk kā 1/10.

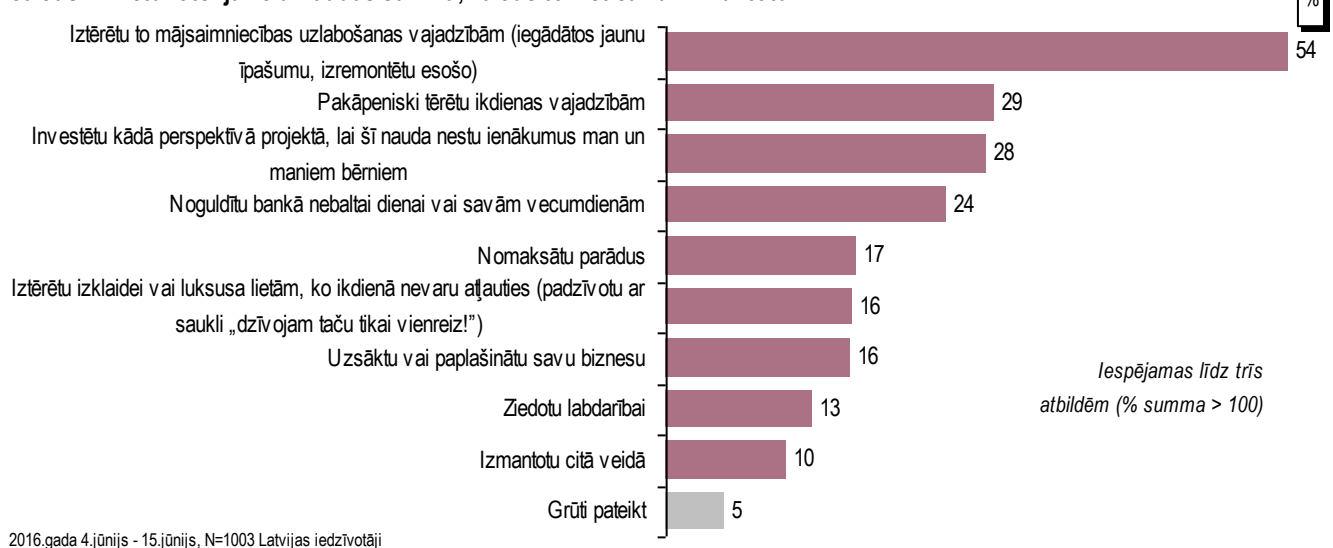
Kādas preces pārķot, Jūs mēdzat iztērēt vairāk naudas nekā esat plānojis?

2011. un 2016.gada aptauju datu salīdzinājums

Salīdzinot 2011. un 2016.gada aptauju datus, jāsecina, ka 2016.gadā biežāk nekā pirms pieciem gadiem norādīts, ka vairāk naudas nekā bija plānots tiek tērēts pārtikai (2011.: 44%, 2016.: 53%), apģērbim, apaviem, aksesuāriem (2011.: 19%, 2016.: 26%), dāvanām (2011.: 10%, 2016.: 17%), lietām, kas nepieciešamas hobiem (2011.: 5%, 2016.: 9%), rotaļlietām un citām mantām bērniem (2011.: 6%, 2016.: 9%), ilglietošanas precēm (2011.: 6%, 2016.: 9%) un grāmatām (2011.: 3%, 2016.: 8%). Jāpiebilst, ka 2016.gadā respondenti retāk atbildēja, ka nemēdz jūtami pārsniegt plānoto (2011.: 21%, 2016.: 16%).

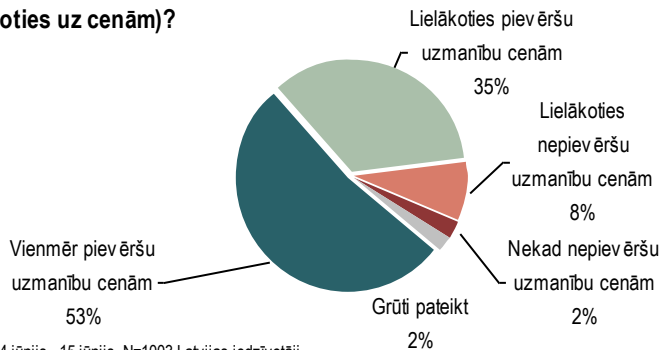
Ja Jūs vinnētu loterijā lielu naudas summu, kā Jūs to visticamāk izmantotu?

Jautāti, kā viņi visticamāk izmantotu lielu naudas summas laimestu loterijā, visbiežāk respondenti atbildēja, ka iztērētu to mājāsaimniecības uzlabošanas vajadzībām (iegādātos jaunu īpašumu, izremontētu esošo) (54%). 29% aptaujāto Latvijas iedzīvotāju norādīja, ka pakāpeniski tērētu to ikdienas vajadzībām, 28% - ka investētu laimestu kādā perspektīvā projektā, lai šī nauda nestu ienākumus, bet 24% - ka noguldītu to bankā nebaltaī dienai vai savām vecumdienām. Citas atbildes minētas retāk.

Patēriņa paradumu raksturojums

Vai, iegādājoties pirmās nepieciešamības preces (pārtiku, higiēnas piederumus u.c.), Jūs pievēršat uzmanību preču cenām (t.i., vai Jūs, izvēloties preces, galveno uzmanību pievēršat to cenām, vai, gluži pretēji – pārkat to, kas Jums patīk, neskatoties uz cenām)?

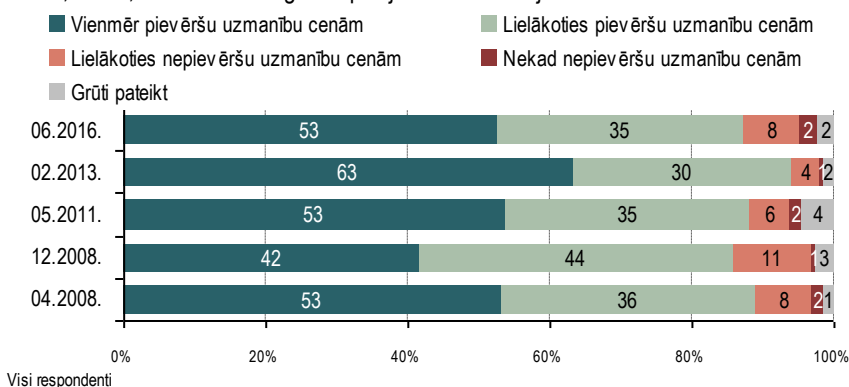
2016.gada 4.jūnijs - 15.jūnijs, N=1003 Latvijas iedzīvotāji

Aptaujas ietvaros respondentiem jautāja, vai, iegādājoties pirmās nepieciešamības preces, viņi pievērš uzmanību cenām. To, ka pievērš uzmanību cenām, kopumā norādīja 88% respondentu, tajā skaitā 53% atzina, ka „vienmēr” pievērš uzmanību cenām, bet 35% - ka tām uzmanību pievērš „lielākoties”. To, ka uzmanību cenām nepievērš, atzina 10% (t.sk. 8% - „lielākoties nepievērš uzmanību cenām” un 2% „nekad nepievērš uzmanību cenām”).

2013. un 2016.gada aptauju datu salīdzinājums liecina, ka 2016.gadā respondenti retāk nekā pirms trīs gadiem norādīja, ka „vienmēr pievērš uzmanību cenām”, iegādājoties pirmās nepieciešamības preces (2013.: 63%, 2016.: 53%). Jāpiebilst, ka 2008.gada aprīlī un 2011.gada maijā tas bija norādīts tikpat bieži (gan 2008., gan 2011.: 53%), bet 2008.gada decembrī šāda atbilde bija atzīmēta retāk (42%).

Vai, iegādājoties pirmās nepieciešamības preces (pārtiku, higiēnas piederumus u.c.), Jūs pievēršat uzmanību preču cenām (..)?

2008., 2011., 2013. un 2016.gada aptauju datu salīdzinājums

Visi respondenti

Būtiska informācija, izvēloties produktu

Kas no minētās informācijas, kāda parasti tiek izvietota uz pārtikas produkta iepakojumiem, Jums ir būtiskākā, izvēloties/iegādājoties produktu?

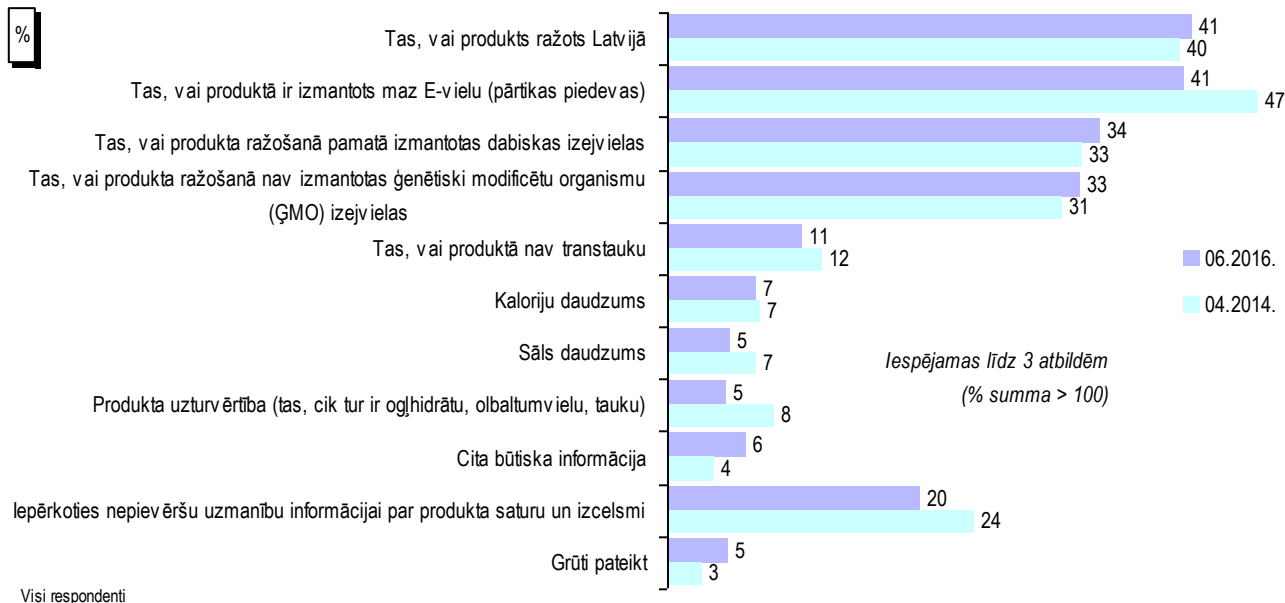
2016.gada 4.jūnijs - 15.jūnijs, N=1003 Latvijas iedzīvotāji

Iespējamais līdz 3 atbildēm
(% summa > 100)

Lūgti raksturot, kāda informācija, kas tiek izvietota uz pārtikas produktu iepakojumiem, viņiem ir būtiska, iegādājoties produktu, visbiežāk respondenti atbildēja, ka uzmanību pievērš tam, vai produkts ir ražots Latvijā (41%) un vai tajā ir izmantots maz E-vielu (41%). Trešdaļa respondentu atzina, ka viņiem ir būtiski tas, vai produkta ražošanā pamatā izmantotas dabiskas izejvielas (34%), kā arī tas, vai produkta ražošanā nav izmantotas ĢMO izejvielas (33%). Cita informācija par būtisku atzīta retāk.

Kas no minētās informācijas, kāda parasti tiek izvietota uz pārtikas produkta iepakojumiem, Jums ir būtiskākā, izvēloties/iegādājoties produktu?

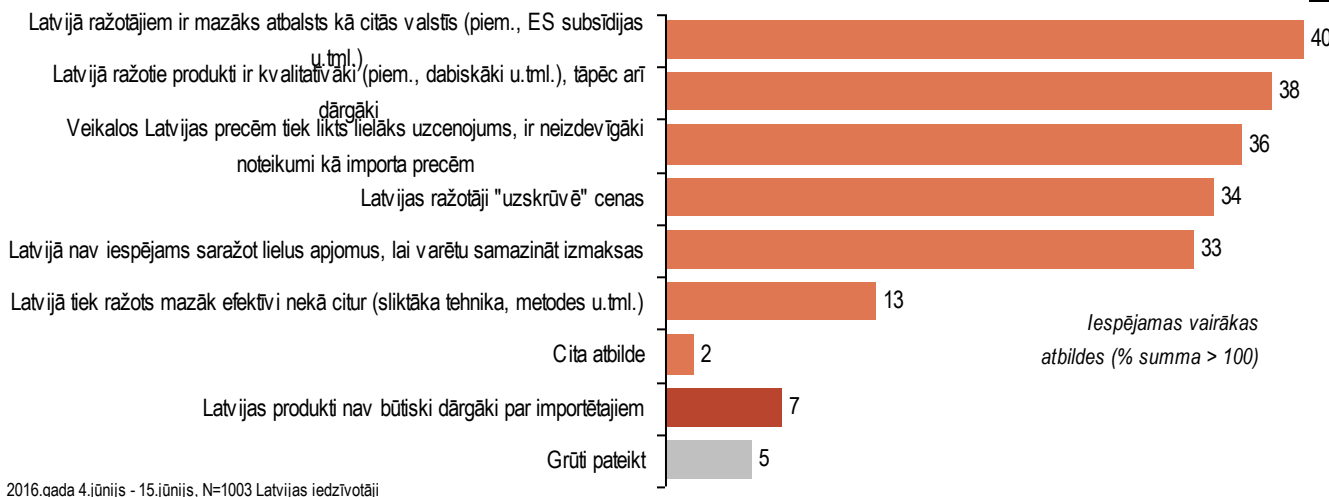
2014. un 2016.gada aptauju datu salīdzinājums

Ja salīdzina 2014. un 2016.gada aptauju datus, vērojams, ka 2016.gadā retāk nekā pirms diviem gadiem aptaujas dalībnieki par būtisku sev uzskatījuši informāciju par to, vai produktā ir maz E-vielu (2014.: 47%, 2016.: 41%), kā arī produkta uzturvērtību (2014.: 8%, 2016.: 5%). Jāpiebilst, ka 2014.gadā respondenti biežāk nekā 2016.gadā atzina, ka nepievērš uzmanību informācijai par produkta saturu un izcelsmi (2014.: 24%, 2016.: 20%).

Uzskati par Latvijā ražotiem produktiem

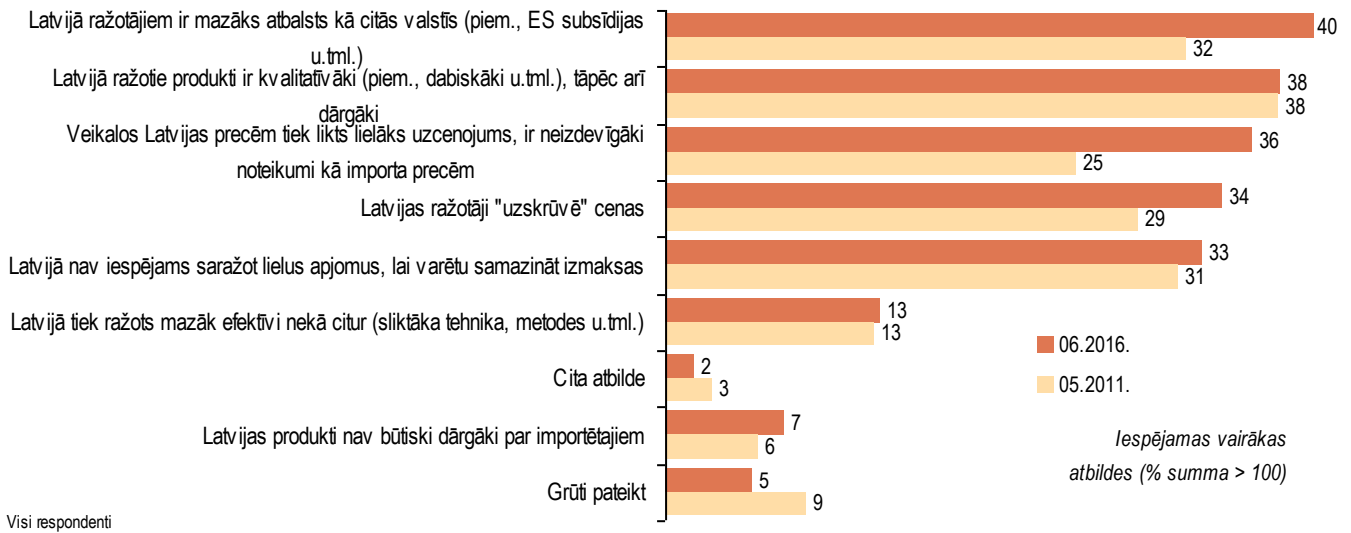
Dažkārt tiek pārņemts, ka Latvijā ražoti pārtikas produkti ir dārgāki par importētajiem. Ja Jūs tam piekristat, kas Jums šķiet ticamākais izskaidrojums?

Lūgti atbildēt, kāpēc, viņuprāt, Latvijā ražoti produkti ir dārgāki par importētajiem, 40% respondentu pauda viedokli, ka Latvijā ražotājiem ir mazāks atbalsts, 38% uzskatīja, ka Latvijā ražotie produkti ir kvalitatīvāki, 36% - ka veikalos Latvijas precēm tiek likts lielāks uzcenojums, 34% - ka Latvijas ražotāji „uzskrūvē” cenas, 33% - ka Latvijā nav iespējams saražot lielus apjomus, lai varētu samazināt izmaksas, bet 13% - ka Latvijā tiek ražots mazāk efektīvi nekā citur.

Dažkārt tiek pārmests, ka Latvijā ražoti pārtikas produkti ir dārgāki par importētajiem. Ja Jūs tam piekristat, kas Jums šķiet ticamākais izskaidrojums?

2011. un 2016.gada aptauju datu salīdzinājums

2016.gadā biežāk nekā 2011.gadā respondenti pauda viedokli, ka Latvijā ražoti pārtikas produkti ir dārgāki par importētajiem, jo Latvijā ražotājiem ir mazāks atbalsts (2011.: 32%, 2016.: 40%), un veikalos Latvijas precēm tiek likts lielāks uzcenojums (2011.: 25%, 2016.: 36%), kā arī tādēļ, ka Latvijas ražotāji „uzskrūvē” cenas (2011.: 29%, 2016.: 34%).

III DAĻA - EKSPERTU KOMENTĀRI PAR PĒTĪJUMA REZULTĀTIEM

Dana Erciņa – Užāne, SIA “Orkla Foods Latvija” mārketinga direktore

Lielai daļai cilvēku cena ir viens no svarīgākajiem kritērijiem, kas arī nosaka faktu, ka dažādos pārtikas produktu segmentos ir ļoti plašs atšķirīgas kvalitātes produktu klāsts. Tas arī ļauj tirgū izdzīvot dažādas kvalitātes produktiem.

No pieredzes redzam, ka samazinās to cilvēku skaits, kuri neinteresējas par pārtikas produktu sastāvu. Pateicoties šī ieraduma izmaiņām, pārtikas ražotājiem nākas mainīties un piedāvāt arvien kvalitatīvākus un augstvērtīgākus produktus. Šī tendence pēdējos gados bija arī būtisks faktors “Orkla Foods Latvija” ražotnē īstenotajiem investīciju projektiem. Pateicoties patērētāju ieinteresētībai, esam uzstādījuši pasterizācijas tuneli, kas ļauj ievērojami palielināt produktu klāstu, kuros netiek pievienoti pārtikas konservanti. Piemēram, visas “Spilva” tomātu mērces tiek ražotas bez konservantiem.

Valts Kalniņš, Sabiedriskās politikas centra “Providus” pētnieks

Aptaujā ir labas un sliktas ziņas Latvijas preču ražotājiem. No vienas puses acīmredzama ir palielas patērētāju daļas gatavība pievērst uzmanību tam, vai preces ir ražotas Latvijā. Varam pieņemt, ka vismaz daļai no viņiem preces vietējā izcelsme ir arī viens no iemesliem, lai tieši to izvēlētos.

No otras puses iedzīvotājos ir teju vai pilnīga vienprātība, ka iepērkoties, jāskatās uz cenu. No šīs atbildes mēs varam izdarīt provizorisku secinājumu, ka reti kurš Latvijas patērētājs būs gatavs regulāri izdot papildu naudu, ko varētu tikpat labi arī ietaupīt. Līdz ar to ārpus svētku tirdziņiem un specifiskiem nišas produktu segmentiem pašmāju ražotāji diez vai var cerēt uz iespējām piemērot būtisku uzcenojumu, tādējādi gūstot papildu ieņēmumus sava vietējā statusa dēļ. Turklāt tas, ka tikai septiņi procenti aptaujāto atzīst, ka Latvijas produkti nav būtiski dārgāki par importētajiem, apliecina šo produktu kā samērā dārgu preču tēlu. Cilvēki gan sliecas līdzjūtīgi skaidrot relatīvo dārdzību ar mazāku atbalstu Latvijas ražotājiem salīdzinājumā ar citām valstīm. Neesmu speciālists, lai pateiktu, vai šis uzskats atbilst patiesībai, taču izskatās, ka tirgus realitāte un nepieciešamība konkurēt ar cenu Latvijas ražotājiem atlaides nesola.

Pēteris Krīgers, Latvijas Brīvo arodbiedrību savienības priekšsēdētājs

Iedzīvotāju atbildes ir objektīvas un parāda dažas nepatīkamas tendences. Pirmkārt, kopējais noskaņojums ir pasliktinājies, kas liecina par valsts institūciju nespēju pārliecinoši pasniegt valstī notiekošos politiskos un ekonomiskos procesus. Ilgtermiņā tas ir kaitīgi valsts izaugsmei, nav iespējams aicināt atgriezties no valsts emigrējušos iedzīvotājus, pasliktinās demogrāfiskais stāvoklis. Turklāt rādītājs, ka 50 % iedzīvotāju uzskata situāciju ar tautsaimniecības attīstību par nepareizu, ir ļoti kritisks!

Otrkārt, valdības darba kritiskā vērtējuma kāpums droši vien saistīts ar to, ka Kučinska vadītajai valdībai ir jau apritējušas 100 dienas, bet nekādi nopietni darbi šajā laikā nav veikti, ir tikai solījumi. Savukārt skandāli ar atsevišķiem ministriem un Valsts ieņēmumu dienesta nedienas neveicina uzticību valsts pārvaldei kopumā. Tāpēc iedzīvotāji ar lielu trauksmi gaida iespējamās izmaiņas nodokļu politikā, dažādos maksājumos, nodevās un tarifos. Pieredze saka priekšā, ka pozitīvas pārmaiņas Latvijā šajos jautājumos parasti nenotiek, tāpēc valstī samazinās optimistu skaits.

No indikatoriem varam secināt, ka Latvijā ir iestājusies pesimisma pilna stagnācija bez lielām cerībām uz izaugsmi un tautsaimniecības attīstību.

Noris Krūzītis, Latvijas Pārtikas tirgotāju asociācijas izpilddirektors

Lielā daļa Latvijas iedzīvotāju norādījusi, ka rūpīgi plāno budžetu pārtikas iegādei, sekojot līdzi produktu cenām un akciju piedāvājumiem. Lai arī kopumā iedzīvotāju materiālais stāvoklis ir nedaudz uzlabojies, joprojām pārtikas produktu un pirmās nepieciešamības preču izmaksas, salīdzinot ar iedzīvotāju ikmēneša budžetu, ir nesamērīgi lielas, kas lielai daļai iedzīvotāju ikdienā uztur spriedzi.

Salīdzinot Latvijas cenas ar citu valstu produktu cenām, tomēr jāsecina, ka ne vienmēr iedzīvotāji salīdzina vienādas kvalitātes produktus. Salīdzināšanas procesā netiek ņemts arī vērā, ka daudzās valstīs pārtikai ir samazināts PVN, kas dažkārt rada manāmas cenu atšķirības.

Kopumā ir mainījušies arī iedzīvotāju paradumi attiecībā uz pašu pārtikas iegādi. Tendence rāda, ka rūpīgāk tiek izvērtēta produktu izcelsme un to kvalitāte. Pozitīvi, ka 41% Latvijas iedzīvotāju ikdienā pievērš uzmanību tam, vai produkts ir ražots Latvijā, un 38% uzskata, ka Latvijā ražotie produkti ir kvalitatīvāki par citiem.

Diāna Lapkis, "New Door Riga" sociālās uzņēmējdarbības akseleratora direktore

Vērtējot Latvijas ekonomisko stāvokli, iedzīvotāju viedoklis ir diezgan pesimistisks, taču Latvijā ir ļoti daudz ražošanas uzņēmumu, par kuru esamību daudzi nezina. Ražošana ir ekonomisks balsts, un to nepieciešams attīstīt! Nevar droši apgalvot, ka Latvijas ekonomiskais stāvoklis būtu slikts, tas ir attīstības stadijā. Latvijā trūkst atbalsta no valsts un likumdošanas, ko izjūt gan uzņēmēji, gan paši iedzīvotāji.

"Baltic International Bank Latvijas barometra" pētījuma rezultāti liecina, ka 54% respondentu loterijā iegūta liela laimesta gadījumā naudu investētu jauna tīpauma iegādē vai esošā mājokļa remontā, kas apstiprina to, ka valsts nestimulē, piemēram, jaunajām ģimenēm draudzīgu kredītu programmu jauna mājokļa iegādei. Tā rezultātā daudzas ģimenes ir spējīgas iegādāties sev kāroto mājokli vai izremontēt esošo tikai šāda laimesta gadījumā.

Savukārt jautājumā par to, kāpēc Latvijā ražotie pārtikas produkti ir dārgāki par importētajiem, jāpiekrīt, ka Latvijas produkti patiesi ir kvalitatīvāki par lielu daļu importēto preču, taču vēlreiz jāpiebilst, ka to dārgo cenu ietekmē valsts atbalsta trūkums. Pēdējo gadu laikā tiek aizvērtas vairākas mazās saimniecības, jo tās Latvijas ekonomiskajos apstākļos nespēj nodrošināt biznesa dzīvotspēju. Lai uzturētu biznesu, uzņēmēji ir spiesti produktiem piemērot augstākas cenas. Ja, teiksim, saimniecības no valsts puses tiktu virzītas uz iekļūšanu lielajā tirgū, uzņēmējiem rastos iespēja produktiem piemērot arī zemākas cenas.

Andris Lauciņš, SIA "Ernst & Young Baltic" partneris

Manuprāt, ģimenes noskaņojums par nākotni un nākotnes tēriņiem pieejamo budžetu ir tieši saistāms ar kopējo apgādājamo skaitu māsaimniecībā. Pienākot Latvijas skaistajai vasarai, ģimenes aprūpē bieži atgriežas un vasaru pavada jaunākā paaudze – studenti, skolnieki, dažkārt arī piespiedu ekonomiskā emigrācijā esošie ģimenes locekļi. Iespējams, noskaņojuma indeksu ietekmē kopsaldā efekts, kas rodas, respondentiem apjaušot kopējo apgādājamo skaitu pret faktiski strādājošo skaitu, redzot jaunāko paaudzi un pensionārus - visas paaudzes pie viena galda.

Attiecībā uz patēriņa paradumu izmaiņu man gribētos redzēt vairāk komentāru par paredzamajiem tēriņiem veselības uzlabošanas un izglītības pakalpojumiem, kas manā skatījumā būtu uzskatāmi par respondentu investīcijām nākotnē. Ja šādi komentāri parādītos biežāk, tad arī respondentu bažas par grūtībām būtu jāvērtē ar zināmu pozitīvisma pieskaņu. Tās ir prātīgu cilvēku bažas.

Turpretī atbildēs novērojama izteikta respondentu neticība Latvijas mazumtirdzniecības sektora biznesa praksei – daudzi norāda, ka izvēlēto preču pirkumiem gaida akcijas, izvēlas pirt preces, ārpus Latvijas izmantojot tīmekļa vietu pakalpojumus. Domāju, ka tieši mazumtirdzniecības uzņēmumiem būtu vērts iedziļināties šī barometra sniegtajās atziņās un pārdomāt savas stratēģijas dažādu preču grupām. Viennozīmīgi, ja patērētāji atliek šodien faktiski nepieciešamu, sen izvēlēto preču iegādi, tam ir negatīva ietekme uz abām pusēm – tirgotāju un patērētāju.

Pēteris Leiškals, Latvijas Darba devēju konfederācijas Sociālo lietu un sociālās drošības eksperts

Jūnijā kopumā pasliktinājies gan pašreizējā Latvijas ekonomikas stāvokļa vērtējums, gan nākotnes prognoze. Tāpat ir pasliktinājies ģimenes pašreizējā materiālā stāvokļa vērtējums.

Tātad var secināt, ka ir pazeminājies kopējā noskaņojuma indekss, kas sezonāli reizē ar sauli svārstās katru gadu – ap Ziemassvētkiem tas parasti ir zemāks, pavasara mēnešos uzrāda augšupejošu tendenci un pēc Vasaras saulgriežiem pakāpeniski sāk slīdēt uz leju.

Šī gada īpatnība ir tā, ka kopējā noskaņojuma indekss līdzīgi kā 2009.gadā ir sācis pazemināties nedaudz agrāk nekā parasti – jau jūnijā. Ja 2009.gadā iemesli bija skaidri un saprotami, tad šā gada "neapmierinātības paātrinājuma" iemesli ir vairāk miglā

tīti. Iespējams, ka to ir provocējusi ieilgusī diskusija par reformām izglītībā (kur pašlaik jau ir parādījusies gaisma tuneļa galā), kā arī veselības aprūpē, kur finansējuma avotu meklējumi vēl arvien ir dziļā tumsā tīti.

- Būtiski – par 6 procentpunktiem – no 32% uz 26% ir pazeminājies Latvijas pašreizējā ekonomikas stāvokļa vērtējums.
- Tomēr interesanti, ka jūnijā par 2 procentpunktiem mazāk aptaujāto atzīmēja, ka situācija Latvijā kopumā attīstās nepareizā virzienā (maijā: 52%, jūnijā – 50%).
- Tātad, neraugoties uz visai skarbo šodienas situācijas vērtējumu (jūnijā tikai 2% pašreizējo Latvijas ekonomikas stāvokli atzina par labu), puse iedzīvotāju saglabā optimismu attiecībā uz valsts attīstības tendencēm.
- Ļoti būtiski – par 12 procentpunktiem (no -33% maijā uz -45% jūnijā) – ir pasliktinājies valdības darba vērtējums. Šādu situāciju var uzskatīt par diezgan straujām “medusmēneša” beigām. Labā ziņa ir tā, ka reitings ir ievērojami labāks nekā
- 2008.gada nogalē, kad latviskās opozīcijas masīvā pretvaldības kampaņa un tuvojošās krīzes apjausma izraisīja valdības darba vērtējuma indekss noslīdēja līdz mīnus 77%. Bet sliktā ziņa ir tā, ka valdības novērtējums ir noslīdējis ļoti tuvu iepriekšējās valdības reitingam 2015.gada nogalē (mīnus 48%), kad pati pozīcija sabiedrību noskaņoja uz nepieciešamību mainīt valdību.

Par naudas tērēšanas un ietaupīšanas paradumiem

- Diezgan ātri ir samazinājies to respondentu skaits, kuri rūpīgi seko līdz saviem tēriņiem (no augstākā punkta - 64% 2013.gada februārī līdz zemākajam - 50% 2013.gada jūnijā). Pārsteidzoši, ka šādu respondentu skaits ir vēl mazāks nekā pirmskrīzes periodā (2008.gada aprīlī rūpīgi saviem tēriņiem sekoja 54%). Iespējams, ka tas ir saistīts ar “taupīguma nogurumu”, kad iedzīvotāji pēc ilgstošas nepieciešamības rūpīgi sekot saviem tēriņiem vēlas sajūties brīvāk. Iespējams, ka ietekme uz tērēšanas ieradumu maiņu ir arī energoresursu cenu izmaiņām, kas pēdējos gados ir ļāvusi ietaupīt uz apkures izmaksu rēķina un degvielas cenas kritumu.
- Tajā pašā laikā par to, ka racionālie apsvērumi Latvijas iedzīvotājus nav pametuši, liecina tas, ka 2016.gadā respondenti biežāk nekā pirms pieciem gadiem minēja tādus naudas taupīšanas paņēmienus kā akciju gaidīšana (2011.: 40%, 2016.: 45%), lietotu preču iegāde (2011.: 15%, 2016.: 21%) un kaulēšanās (2011.: 9%, 2016.: 14%). Iespējams, ka šīs pozīcijas ir ietekmējusi demogrāfiskā situācija – kopš 2011.gada Latvijā ir būtiski samazinājies darbspējas vecuma un pieaudzis pensijas vecuma iedzīvotāju īpatsvars.
- Par racionālu pieeju un daļēji arī neapmierinātību ar savu dzīves vidi liecina respondentu atbildes uz jautājumu, kā viņi visticamāk izmantotu lielu naudas summas laimestu loterijā. Vairākums (54%) to iztērētu mājsaimniecības uzlabošanas vajadzībām (iegādātos jaunu īpašumu, izremontētu esošo). Šī pozīcija liecina par saprotamu vēlmi dzīvot labāk, kā arī par to, ka šajā jomā ir liels nenofinansētu vajadzību apjoms. Tas, ka 29% pakāpeniski tērētu to ikdienas vajadzībām, arī liecina par nenofinansētu vajadzību apjomu. Nedaudz mazāk ir iedzīvotāju (28%), kas investētu laimestu kādā perspektīvā projektā, lai šī nauda nestu ienākumus. Šis rādītājs nav slikts, bet arī tas liecina par nenofinansētu vēlmju apjomu. Tas, ka gandrīz ceturtdaļa respondentu (24%) noguldītu to bankā nebaltaī dienai vai savām vecumdienām, liecina gan par ilgtermiņa skatījumu, gan par uzticību banku sistēmai, kas ir saglabājusies, neraugoties uz vairākiem satricinājumiem šajā nozarē. 16%, kuri pēkšņo ieguvumu notērētu izklaidei un luksusa lietām, ir gan tie laimīgie Latvijas iedzīvotāji, kuriem pamatvajadzības ir nodrošinātas, gan vienkārši bezrūpīgie dzīves baudītāji.

Par būtisku informāciju, izvēloties produktu

- Interesanti, ka šogad retāk nekā pirms diviem gadiem aptaujas dalībnieki par būtisku sev uzskatījuši informāciju par to, vai produktā ir maz E-vielu (2014.: 47%, 2016.: 41%). Iespējams, tas ir izskaidrojams ar E-vielu obligātās uzrādīšanas ieviešanas izraisīto “nogurumu” (E-vielas ir visur), atskārsmi, ka E-vielu neuzrādīšana nenozīmē, ka E-vielu produktā nav, kā arī apzināšanos, ka daudzas no E-vielām ir produktos esošas vai pārtikas ražošanā sen izmantotas vielas, kuras nu ieguvušas E-vielu kodu (piemēram, burkānos esošā dabīgā krāsviela ir ieguvusi apzīmējumu E 160a, bietēs – E 162, sarkanajos piparos – E 160c, pīlādžos esošais konservants - sorbīnskābe tagad ir E 200, etiķis - E 260, pienskābe - E 270, citronskābe - E 330, askorbīnskābe (vitamīns C) - E 300, dzeramā soda - E 500 u.c.).
- Tāpat ir mazinājies to respondentu skaits, kas nepievērš uzmanību informācijai par produkta saturu un izcelsmi (2014.: 24%, 2016.: 20%).

- Latvijas uzņēmējiem patīkama ziņa ir 38% respondentu viedoklis, ka Latvijā ražotie produkti ir kvalitatīvāki, un 40% respondentu paurda viedokli, ka Latvijā ražoti produkti ir dārgāki par importētajiem tādēļ, ka Latvijā ražotājiem ir mazāks atbalsts.
- Ne tik iepriecinošs ir 36% izteiktais viedoklis, ka veikalos Latvijā ražoti produkti ir dārgāki par importētajiem, jo Latvijas precēm tiek likts lielāks uzcelnojums, un 34% atziņa, ka Latvijas ražotāji „uzskrūvē” cenas. Nopietnas izvērtēšanas vērtis ir 13% respondentu paustais viedoklis, ka Latvijā tiek ražots mazāk efektīvi nekā citur. Iespējams, te slēpjas konkurētspējas paaugstināšanas rezerves. Labi, ka šis aspekts parādās publiskajā telpā. No vienas puses – Latvijas uzņēmēji var nedaudz apvainoties par šādu skatījumu, bet – no otras puses – tas var būt pamudinājums pārvērtēt sava uzņēmuma iespējas nākotnē, kad lētā darbaspēka priekšrocības būs pilnībā izsmeltas, un veikt nepieciešamās investīcijas, lai savlaikus paaugstinātu konkurētspēju.

Lija Luste, Centrālās statistikas pārvaldes Darba samaksas statistikas daļas vadītāja

Centrālās statistikas pārvaldes apkopotā informācija liecina, ka bezdarbnieku skaits šī gada pirmajā ceturksnī bija 101,6 tūkstoši jeb 10,3% no ekonomiski aktīvajiem iedzīvotājiem. Savukārt piedāvāto vakancu skaits ceturksņa beigās bija 13,5 tūkstoši, kas ir vidēji viena vakance uz septiņiem bezdarbniekiem.

Salīdzinot ar pārējām Eiropas Savienības valstīm, Latvijā ir devītais augstākais bezdarba līmenis. Tomēr vadoties pēc vakancu skaita attiecības pret kopējo darbvietu skaitu, Latvija ierindojas nedaudz zem ES vidējā līmeņa – 13.vietā, dalot to ar Igauniju un Luksemburgu, kuru īpatsvars ir 1,5%. Lietuvā šis rādītājs ir 1,3%.

CSP dati rāda, ka pēdējos gados nodarbināto skaits Latvijā būtiski nemainās, bet darba samaksas fonda pieauguma temps ir stabils. Darbaspēka piedāvājuma un pieprasījuma strukturālā neatbilstība varētu būt viens no galvenajiem iemesliem, kāpēc 62% aptaujāto kritiski novērtēja iespēju atrast labu darbu, kas īpaši attiecināms uz bezdarbniekiem.

Taču jāņem vērā arī faktors, ka par labu darbu no potenciālo darba ņēmēju puses parasti tiek uzskatīts tāds, kur par ieguldīto darbu iespējams saņemt atbilstošu atalgojumu. Tomēr ne mazāk būtiski ir arī citi faktori, piemēram, darba režīms, vide un papildus bonusu.

CSP apkopotā informācija liecina, ka šī gada pirmajā ceturksnī viens no augstākajiem piedāvāto vakancu īpatsvaram bija izmitināšanas un ēdināšanas pakalpojumu nozarē, kur vidējā darba samaksa bija viszemākā valstī. Liels darbinieku trūkums reģistrēts arī būvniecības, veselības un sociālās aprūpes, apstrādes rūpniecības un tirdzniecības nozarēs, kur algas ir zemākas par vidējo līmeni valstī.

Augsts vakancu līmenis bija reģistrēts dažās jomās, kur vidējā darba alga ir augsta. Valsts pārvaldes, finanšu un apdrošināšanas, kā arī informācijas un komunikācijas pakalpojumu nozares ir tās, kurās vakancu līmenis ir augsts. Par darbinieku trūkumu IKT nozarēs regulāri tiek diskutēts arī medijos. Taču, aplūkojot detalizētāk valsts pārvaldes datus, redzams, ka darbs tiek piedāvāts pārsvarā jomās, kur atalgojums nozares ietvaros ir zemāks, respektīvi, policijā, ieslodzījumu vietās, ugunsdzēsības un glābšanas dienestā.

Salīdzinot ar maiju, novērojams indeksa kritums jūnijā, ko, iespējams, var skaidrot ar sezonālo ietekmi. Vasaras mēnešos parasti nodarbināto skaits pieaug, taču sezonālo darbu piedāvājums nav labi apmaksāts. Šajā periodā darbu meklē gan skolēni, kuriem ir vasaras brīvlaiks, gan mācību iestādes beigušie, kas uzsāk savas darba gaitas.

Attiecībā uz ģimeņu materiālo stāvokli, CSP var apstiprināt, ka pēdējos gados kopumā ģimeņu materiālais stāvoklis uzlabojas. To apliecina arī CSP dati par mājsaimniecību materiālo nenodrošinātību. Tā dziļās materiālās nenodrošinātības rādītājs no 31,0% 2011. gadā ir samazinājies līdz 16,4% 2015. gadā. Tomēr, lai arī pēdējo gadu laikā mājsaimniecību rīcībā esošie ienākumi ir strauji palielinājušies, tie aizvien nespēj pilnībā segt ikdienas izdevumus. Pēc iedzīvotāju vērtējuma viena mājsaimniecības locekļa uzturēšanai bija pieejami par 14 % mazāk līdzekļu nekā būtu nepieciešams. Tas varētu arī būt viens no iemesliem, kāpēc pētījumā ļoti kritiski tiek vērtēta ģimeņu materiālā situācija.

Savukārt dati par to, kā iedzīvotāji izmantotu loterijā iegūtu lielu naudas summu, rāda, ka lielākā daļa respondentu – 54% iztērētu to mājsaimniecības uzlabošanas vajadzībām. Pēc CSP rīcībā esošā EU-SILC apsekojuma datiem, katra ceturktā mājsaimniecība norādīja, ka mājoklī ir vai nu tekošs jumts, mitras sienas, griesti, mājas pamati, trupe logu rāmjos, durvīs vai grīdās, 18% traucē apkārtējās vides piesārņojums, 15% troksnis, bet 9% norādīja, ka mājoklis ir pārāk tumšs (respondenti varēja norādīt vairākas problēmas). Minētā informācija liecina par reālu nepieciešamību uzlabot mājokļa apstākļus, tomēr, salīdzinot jauna mājokļa iegādes cenu ar iedzīvotāju vidējo ienākumu līmeni, jāsecina, ka tā iegāde visbiežāk būtu iespējama, tikai iegūstot lielu naudas laimestu.

Daina Paula, Latvijas Bankas ekonomiste

2016. gada jūnija "Baltic International Bank Latvijas barometra" pētījums par iedzīvotāju patēriņa paradumiem ieskicē gan lietas, kas nemainās (un raksturo patēriņa "nacionālās īpatnības" vai stāvokli), gan arī lietas, kas attīstās līdz ar ienākumu dinamiku un kuru pārmaiņas redzamas pat vidējā laika periodā, ne tik vien būtu gaidāmas vairāku desmitgažu laikā.

Par spīti tam pašlaik vērojama uzkrājumu pieauguma tendence (bet tie var tikt veidoti kā konkrētam mērķim, tā piesardzības nolūkā), ienākumu pieaugums patēriņa paradumos tomēr ir jūtams: pētījumā izmantoto salīdzinājumu ar iepriekšējiem gadiem secinājumus caurvij nedaudz lielāka bezrūpības sajūta. Lai gan iedzīvotāji lielākoties seko saviem tēriņiem un to atbilžu, kurās minēts "vienmēr" un "lielākoties", summa laika gaitā būtiski nemainās, tomēr "vienmēr" daļa ir zemākā, kāda kopš 2008. gada pētījumos redzama. Arī pārmaksāšanas sajūta kādās konkrētās preču grupās atklājas biežāk: iedzīvotājiem pašlaik ir raksturīgāk nekā pirms pieciem gadiem iztērēt vairāk nekā plānots daudzās preču grupās. Šo preču grupu TOP, protams, ir

nemainīgs un vairāk līdzinās Maslova piramīdas pamatnei jeb lietām, ko pērk ikdienas pamata vajadzību nodrošināšanai, t.i., pārtikai un apģērbiem. Tāpēc arī biežāk var pamanīt gan cenas, gan iztērēto summu. Lielāku vai retāku pirkumu iegādē, iespējams, ir grūtāk pārmaksāt, jo pirkums ir dārgāks, tiek rūpīgāk apsvērtā tā iegāde, kā arī uzmanību cenai piesaista fakts, ka prece tiek reti pirktā, tādējādi grūti atcerēties, vai agrāk cenu līmenis bijis līdzīgs.

Tāpat nedaudz mainījies veids, kā iedzīvotāji iegādājas vēlamo precī kombinācijā ar labāko pieejamo cenu: iepirkšanās zemāku cenu veikalos, kas drīzāk runātu par preču savstarpēju aizstājāmību un aizstājējpreču izvēli cenas dēļ, kļūst mazāk aktuāla, un to aizstāj akciju gaidīšana konkrētam produktam vai tehnoloģiju izmantošana, t.i., iepirkšanās internetā. Tāpat konkrētā prece, tās īpašības, lietojums, kvalitāte, iespējams, kļūst arvien svarīgāki, kas arī ir viens no augstāku ienākumu līmeņa patēriņa raksturlielumiem. Iepirkšanās internetā aktualitāte atspoguļojas arī mazumtirdzniecības datos.

Vēl, protams, zemās inflācijas apstākļi varētu veicināt nogaidīšanu un ticību tam, ka arī pārējie tirgus dalībnieki nesteidzas, tādējādi akcijas cenu ir vērts gaidīt. Inflācijas gaidas pēc EK patērētāju apsekojuma datiem ir zemas, bet ir vēsturiski samērā augsts to respondentu īpatsvars, kuriem nav sajūtas par tālāko cenu attīstību.

Tomēr ir lietas, kas būtiski nemainās: Latvijas iedzīvotājam ir diezgan svarīgi (~40% respondentu gan agrāk, gan tagad), lai patērētā pārtika būtu ražota Latvijā un tā būtu pēc iespējas dabiska. Tas ir arī labs signāls ražotājam un tirgotājam, ka šādām precēm var uzturēt cenu. Iespējams, tas ir viens no iemesliem, kas patērētājiem Latvijā rada sajūtu, ka Latvijā ražotā pārtika ir dārgāka nekā importētā. Lai gan preces, protams, ne vienmēr ir pilnībā salīdzināmas, kā tas redzams arī no piedāvātajiem atbilžu variantiem. Tajos līdzās tādām atšķirīgām cenām iemeslam kā mazāks atbalsts ražotājiem minētas preču īpašības, kas tomēr raksturo preču sastāvu un lietojamības atšķirības, tādējādi mudina domāt, ka cenu tiešā veidā salīdzināt nevar.

Otra lieta, kas varētu raksturot Latvijas patērētāja dzīves uzveri neatkarīgi no ienākumu līmeņa (te gan nav pieejams salīdzinājums ar agrākiem periodiem), atklājas pēkšņu lielāku ienākumu izlietojumā: t.s. "savš kaktiņš, savs stūrītis" jeb mājokļa iegāde un tā labiekārtošana ir neapšaubāma prioritāte, aiz kuras tomēr tūlīt ierindojas ikdienas tēriņi, kas liecina nevis par ienākumu pozitīvu dinamiku, bet gan to absolūto līmeni, par sasniegto labklājības līmeni kopumā, kas vēl krietni atpaliek, piemēram, no ES vidējā. Tikai pēc tam atbildēs redzama zivs un makšķeres principa otrā puse, t.i. makšķere - vai tas būtu ieguldījums projektā vai sava biznesa uzsākšana. Te, starp citu, iespējams, redzams arī latvieša "uzņēmēja gēns", par kura kūtumu nereti dzirdams. Neticība uzņēmējdarbības attīstībai, ideju trūkums vai kādi citi apstākļi ierindo sava biznesa uzsākšanu diezgan zemā pozīcijā no piedāvātajiem atbilžu variantiem, kas pie ne tik vienkāršas, kā, piemēram, pirmskrīzes periodā, finansējuma pieejamības tikai pastiprina investīciju kūtumu, kas IKP izlietojuma datus iezīmē ekonomiskās izaugsmes bremzēšanos, kas vērojama pašlaik.

Ieva Strode, sabiedriskās domas pētījumu centra "SKDS" sociālo un politisko projektu direktore

2016.gada jūnijā notika ne vien pirmā šīs valdības ministra demisija, bet arī lielākais valdības popularitātes kritums (indekss 05.2016.: -33; 06.2016.: -45), vēl zemāks tas bija 2015. gada decembrī, kad Laimdota Straujuma paziņoja par valdības demisiju (-48). Jāatzīmē, ka arī citi indikatori, salīdzinot ar maiju, ir pazeminājušies (jāņem gan vērā, ka maijā vairāki no tiem bija paaugstinājušies, tāpēc kritums izskatās straujāks), tomēr valdības darba vērtējuma indekss ir krities visnozīmīgāk (par 12 punktiem, kamēr citos aspektos indeksi ir pazeminājušies par 1 līdz 8 punktiem).

Detalizētāk analizējot iegūtos datus, jāsecina, ka respondenti, kuri atzinīgi vērtē situāciju valstī, ir vairāk apmierināti ar valdības darbu: piemēram, no respondentiem, kuri uzskata, ka situācija attīstās pareizā virzienā, valdības darbu pozitīvi vērtēja 37%, bet grupā, kas attīstības virzienu vērtē kritiski, – 2%. Analizējot sociāldemogrāfiskās grupas, jāatzīmē, ka pozitīvu vērtējumu valdības darbam biežāk snieguši LR pilsoņi (16%), nevis respondenti bez LR pilsonības (7%), respondenti vecumā no 18 līdz

24 gadiem (18%) un no 55 līdz 74 gadiem (17%), Vidzemē dzīvojošie (19%), aptaujātie ar augstiem ienākumiem (17%) un augstāko izglītību (17%), bet jāatzīmē, ka, salīdzinot ar 2016.gada maiju, attieksme pret valdības darbu ir pasliktinājusies arī šajās grupās.

Analizējot "Baltic International Bank Latvijas barometra" datus, vērojamas vairākas interesantas iezīmes. No vienas puses joprojām puse iedzīvotāju atzīst, ka rūpīgi seko līdž izdevumiem, un 53% pat norāda, ka „vienmēr” pievērš uzmanību cenām, tomēr tikai 16% piekrīt, ka nemēdz jūtami pārsniegt plānoto budžetu.

Respondenti visbiežāk ieplānoto naudas summu pārsniedz, iegādājoties pārtikas preces (un šis rādītājs ir pat pieaudzis, salīdzinot ar pirms 5 gadiem veikto pētījumu), un visbiežāk atzītais pārtikas izvēles kritērijs ir – lai produkti būtu ražoti Latvijā, kaut gan tikai 7% noraida domu, ka Latvijas produkti nav būtiski dārgāki par importētajiem.

Pētījums nesniedz skaidru atbildi par to, vai cilvēki ir atguvušies no krīzes, tomēr jāatzīst, ka pirmo reizi pēc 2008.gada aprīļa, kad pirmoreiz tika veikts šāds mērījums, cilvēki retāk atzīmējuši, ka vienmēr rūpīgi seko līdž izdevumiem (06.2016.: 50%, līdz tam šis rādītājs bija 54% un vairāk), arī, salīdzinot ar 2011.gadu, 2016.gadā par gandrīz visām pētījumā ietvertajām preču grupām respondenti ir biežāk atzinuši, ka iztērē vairāk naudas, nekā ir plānojuši.

Vēl viena, manuprāt, interesanta iezīme ir skaidrojums tam, kāpēc Latvijā ražotie produkti ir dārgāki par importētajiem – cilvēki aktīvāk kādu vaino produktu dārdzībā. Biežāk nekā pirms pieciem gadiem norādīts, ka Eiropas Savienība Latvijas ražotājus atbalsta mazāk nekā citus, veikalos tiek uzlikts lielāks uzcenojums un arī ražotāji „uzskrūvējot” cenas, kamēr ar kvalitāti, ražošanas apjomiem un ražošanas efektivitāti saistīto iemeslu minēšanas biežums nav mainījies. Tiesa, Latvijā ražoto produktu

kvalitāte kā iemesls joprojām ir otrs populārākais, kas, iespējams, izskaidro, kāpēc iedzīvotājiem tas, vai produkts ir ražots Latvijā, joprojām šķiet svarīgāk par tajā izmantoto e- vielu un transtauku daudzumu un faktu, vai tā ražošanā nav izmantotas ĢMO izejvielas.

„Baltic International Bank Latvijas barometra” aptaujas tehniskā informācija

PĒTĪJUMA VEICĒJS	Pētījumu centrs SKDS
ĢENERĀLAIS KOPUMS	Latvijas pastāvīgie iedzīvotāji vecumā no 18 līdz 74 gadiem
PLĀNOTĀS IZLASES APJOMS	1000 respondenti (ģenerālajam kopumam reprezentatīva izlase)
SASNIEGTĀS IZLASES APJOMS	1003 respondenti
IZLASES METODE	Stratificētā nejaušā izlase
STRATIFIKĀCIJAS PAZĪMES	Administratīvi teritoriālā
APTAUJAS VEIKŠANAS METODE	Tiešās intervijas respondentu dzīves vietās
ĢEOGRĀFISKAIS PĀRKLĀJUMS	Visi Latvijas reģioni (128 izlases punkti)
APTAUJAS VEIKŠANAS LAIKS	No 04.06.2016. līdz 15.06.2016.

SASNIEGTĀS IZLASES SALĪDZINĀJUMS AR IEDZĪVOTĀJU STATISTIKU

	Respondentu skaits izlasē (%) pirms svēršanas	Respondentu skaits izlasē (%) pēc svēršanas*	LR leM PMLP Iedz. reģ. dati uz 21.01.2016.
KOPĀ	100.0	100.0	100.0
REĢIONS			
Rīga	33.0	32.7	32.7
Pierīga	18.4	18.1	18.1
Vidzeme	10.0	10.0	10.0
Kurzeme	12.7	12.8	12.8
Zemgale	12.0	12.1	12.1
Latgale	14.0	14.4	14.4
DZIMUMS			
Vīrieši	44.3	47.8	47.8
Sievietes	55.7	52.2	52.2
TAUTĪBA			
Latvieši	58.3	58.7	58.7
Citi	41.7	41.3	41.3
VECUMS			
18 - 24 g.v.	11.0	10.3	10.3
25 - 34 g.v.	18.1	20.9	20.9
35 - 44 g.v.	18.8	18.9	18.9
45 - 54 g.v.	16.8	19.1	19.1
55 – 74 g.v.	35.2	30.8	30.8
STATUSS			
Strādājošie	63.3	66.0	
Nestrādājošie	36.7	34.0	
IZGLĪTĪBA			
Pamatizglītība	9.8	9.6	
Vidējā, vidējā profesionālā	59.8	59.6	
Augstākā	30.4	30.8	
PILSONĪBA			
LR pilsoņi	85.1	85.9	
Respondenti bez LR pilsonības	14.9	14.1	

*Dati tika svērti pēc pazīmēm: reģions, tautība, dzimums, vecums.

„Baltic International Bank Latvijas barometra” aptaujā izmantotā anketa

I DAĻA - INDIKATORI

N1. Vai, Jūsaprāt, situācija Latvijā kopumā attīstās pareizā vai nepareizā virzienā?

Pareizā	1
Nepareizā	2
Grūti pateikt/ NA	8

N2. Kā Jūs šobrīd vērtējat Latvijas valdības darbu? Vai Jūs ar to esat...

Pilnībā apmierināts	1
Drīzāk apmierināts	2
Drīzāk neapmierināts	3
Pilnībā neapmierināts	4
Grūti pateikt/ NA	8

N3. Kā Jūs novērtētu pašreizējo Latvijas ekonomikas stāvokli? Vai, Jūsaprāt, tas ir...

Ļoti labs	1
Drīzāk labs	2
Viduvējs	3
Drīzāk slikts	4
Ļoti slikts	5
Grūti pateikt/ NA	8

N4. Vai, Jūsaprāt, Latvijas ekonomikas situācija šobrīd kopumā uzlabojas, nemainās vai arī pasliktinās?

Uzlabojas	1
Pasliktinās	2
Nemainās	3
Grūti pateikt/ NA	8

N5. Domājot par Latvijas ekonomikas stāvokli pēc 12 mēnešiem, vai, salīdzinot ar pašreizējo situāciju tas, Jūsaprāt, visdrīzāk būs...

Ievērojami uzlabojies	1
Nedaudz uzlabojies	2
Nebūs mainījies	3
Drīzāk pasliktinājies	4
Ievērojami pasliktinājies	5
Grūti pateikt/ NA	8

N6. Kā Jūs novērtētu savu/ savas ģimenes pašreizējo finansiālo stāvokli? Vai, Jūsaprāt, tas ir...

Ļoti labs	1
Drīzāk labs	2
Viduvējs	3
Drīzāk slikts	4
Ļoti slikts	5
Grūti pateikt/ NA	8

N7. Domājot par Jūsu un Jūsu ģimenes materiālo stāvokli pēc 12 mēnešiem, vai, salīdzinot ar pašreizējo situāciju tas, Jūsaprāt, visdrīzāk būs...

Ievērojami uzlabojies	1
Nedaudz uzlabojies	2
Nebūs mainījies	3
Drīzāk pasliktinājies	4
Ievērojami pasliktinājies	5
Grūti pateikt/ NA	8

N8. Kādas, Jūsaprāt, šobrīd kopumā ir iespējas Latvijā atrast labu darbu? Vai, Jūsaprāt, tās ir...

Ļoti labas	1
Drīzāk labas	2
Viduvējas	3
Drīzāk sliktas	4
Ļoti sliktas	5
Grūti pateikt/ NA	8

II DAĻA – PATĒRIŅŠ

K1. Kā Jūs raksturotu savus naudas tērēšanas paradumus?

(Viena atbilde!)

Es vienmēr rūpīgi sekoju līdzi visiem izdevumiem	1
Es plānoju tikai lielākus izdevumus, bet nesekoju līdzi sīkākām tērēšanām	2
Es īpaši nesekoju līdzi saviem izdevumiem	3
Grūti pateikt/NA	8

K2. Cilvēki mēdz izmantot dažādus paņēmienus, lai iepērkoties ietaupītu naudu. Domājot par pēdējiem 3 gadiem, kā rīkojaties Jūs? (Atzīmēt visas piemērotās atbildes! Izsniegt kartīti K2!)

Neko īpašu neesmu darījis, lai ietaupītu naudu (nav vajadzības, negribu utt.)	1
Iepērkos vietās, kurās ir lētākas cenas (t.s. zemo cenu veikalos, vai esmu atradis veikalus, kur mani interesējošās preces ir lētākas nekā citur)	2
Iepērkoties kaulējos, mēģinu sarunāt lētāk	3
Pērku „pa tiešo” no ražotāja	4
Meklēju un izvēlos lētākās preces no piedāvājuma	5
Gaidu akcijas, lai interesējošās preces nopirktu lētāk	6
Pērku tikai tiešām nepieciešamas lietas, nepērku neko lieku	7
Rūpīgi plānoju izdevumus (kam, ko tērēt), nepērku neko neplānotu	8
Iepērkos internetā	9
Aktīvi izmantoju kolektīvās iepirkšanās portālu piedāvājumus	10
Iegādājos lietotas preces	11
Preces pasūtu no ārzemēm/pērku ārzemēs	12
Cita atbilde	13
Grūti pateikt/NA	98

K3. Kādas preces pērkot, Jūs mēdzat iztērēt vairāk naudas nekā esat plānojis?

(Atzīmēt visas piemērotās atbildes! Izsniegt kartīti K3!)

Pārtikas preces	1
Kārumus	2
Preses izdevumus	3
Grāmatas	4
Apģērbu, apavus, aksesuārus	5
Rotālietas un citas mantas bērniem	6
Dāvanas	7
Ilglietošanas preces (mēbeles, sadzīves tehniku u.tml.)	8
Lietas, kas nepieciešamas manam hobijs	9
Citas preces	10
Es nemēdzu jūtami pārsniegt plānoto	11
Es nemēdzu plānot, noteikt, cik es varu tērēt	12
Grūti pateikt/NA	98

K4. Vai, iegādājoties pirmās nepieciešamības preces (pārtiku, higiēnas piederumus u.c.), Jūs pievēršat uzmanību preču cenām (t.i., vai Jūs, izvēloties preces, galveno uzmanību pievēršat to cenām vai gluži pretēji – pērkat to, kas Jums patīk, neskatoties uz cenām)? (Viena atbilde!)

Vienmēr pievēršu uzmanību cenām	1
Lielākoties pievēršu uzmanību cenām	2
Lielākoties nepievēršu uzmanību cenām	3
Nekad nepievēršu uzmanību cenām	4
Grūti pateikt/NA	8

K5. Kas no minētās informācijas, kāda parasti tiek izvietota uz pārtikas produkta iepakojumiem, Jums ir būtiskākā, izvēloties/iegādājoties produktu? (Izsniegt kartīti K5, atzīmēt līdz 3 atbilžu variantiem!)

Tas, vai produkts ražots Latvijā	1
Tas, vai produkta ražošanā pamatā izmantotas dabiskas izejvielas	2
Tas, vai produktā ir izmantots maz E-vielu (pārtikas piedevas)	3
Tas, vai produkta ražošanā nav izmantotas ģenētiski modificētu organismu (ĢMO) izejvielas	4
Kaloriju daudzums	5
Tas, vai produktā nav transtauku	6
Produkta uzturvērtība (tas, cik tur ir ogļhidrātu, olbaltumvielu, tauku)	7
Sāls daudzums	8
Cita būtiska informācija	9
Iepērkoties nepievēršu uzmanību informācijai par produkta saturu un izcelsmi	10
Grūti pateikt/NA	98

K6. Dažkārt tiek pārņemts, ka Latvijā ražoti pārtikas produkti ir dārgāki par importētajiem. Ja Jūs tam piekīrtat, kas Jums šķiet ticamākais izskaidrojums? (Atzīmēt visas piemērotās atbildes!)

Latvijā ražotie produkti ir kvalitatīvāki (piem., dabiskāki u.tml.), tāpēc arī dārgāki	1
Latvijā nav iespējams saražot lielus apjomus, lai varētu samazināt izmaksas	2
Latvijā tiek ražots mazāk efektīvi nekā citur (sliktāka tehnika, metodes u.tml.)	3
Latvijā ražotājiem ir mazāks atbalsts kā citās valstīs (piem., ES subsīdijas u.tml.)	4
Latvijas ražotāji „uzskrūvē” cenas	5
Veikalos Latvijas precēm tiek likts lielāks uzcenojums, ir neizdevīgāki noteikumi kā importa precēm	6
Cita atbilde	7
Latvijas produkti nav būtiski dārgāki par importētajiem	8
Grūti pateikt/NA	9

K7. Ja Jūs vinnētu loterijā lielu naudas summu, kā Jūs to visticamāk izmantotu?

(Izsniegt kartīti K7! Atzīmēt līdz 3 atbilžu variantiem!)

Iztērētu izklaidei vai luksusa lietām, ko ikdienā nevaru atļauties (padzīvotu ar saukli „dzīvojam taču tikai vienreiz!”)	1
Iztērētu to māsaimniecības uzlabošanas vajadzībām (iegādātos jaunu īpašumu, izremontētu esošo)	2
Uzsāktu vai paplašinātu savu biznesu	3
Investētu kādā perspektīvā projektā, lai šī nauda nestu ienākumus man un maniem bērniem	4
Noguldītu bankā nebaltaī dienai vai savām vecumdienām	5
Nomaksātu parādu	6
Ziedotu labdarībai	7
Pakāpeniski tērētu ikdienas vajadzībām	8
Izmantotu citā veidā	9
Grūti pateikt/NA	98

Papildu informācija:

Teika Lapsa

“Baltic International Bank” Korporatīvās komunikācijas vadītāja

Tāl. 29161561

e-pasts: teika.lapsa@bib.eu